

Anul X
Nr. 20
DECEMBRIE
2020

REVISTA PAROHIEI ORTODOXE
SFÂNTUL NICOLAE DIN ZÜRICH

DOXOLOGIA

*“Că s-a întărit mila Lui peste noi și
adevărul Domnului rămâne în veac” (Ps 116, 2)*

„Cuvântul Se întrupează și de Tatăl nu Se desparte”

Imnelle liturgice ortodoxe exprimă în chip magistral învățătura de credință a Bisericii noastre, căci Sfinții Părinți imnografi erau inspirați de Duhul Sfânt când scriau aceste texte, ca și autorii cărților Sfintei Scripturi. Astfel, în slujba de Crăciun (la Stihovăna) cântăm această stihiră: „Mare și uimitoare minune s-a săvârșit astăzi: Fecioara naște și pântecul nu i se strică. Cuvântul Se întrupează și de Tatăl nu se desparte; îngerii cu păstoria doxologesc și noi, împreună cu dâșii, strigăm: Slavă

întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace!”. Hristologia și Mariologia învățaturii noastre de credință sunt frumos împletite în versul liturgic, așadar se subliniază pe de o parte purureafecioria Maicii Domnului, iar pe de altă parte prezența veșnică a Fiului în comuniune cu Tatăl ceresc. În partea a doua a stihirei se evidențiază bucuria „cerului” și a pământului pentru Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, căci întreaga creație aștepta venirea pe pământ a Răscumpărătorului. Sfântul Apostol Pavel spunea „că toată făptura împreună suspină și împreună are dureri până acum” (Romani 8, 22), datorită căderii omului în păcat și a îndepărtării lui de Dumnezeu. Iubirea nemăsurată a lui Dumnezeu față de om și întreaga creație se manifestă în primul rând prin trimiteră în lume a Fiului „la plinirea vremii” (Galateni 4, 4), „căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16).

Întruparea Cuvântului, a Logosului Lui Dumnezeu, a avut loc ca o manifestare a iubirii divine față de om și ca o necesitate: „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1,14), „Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara, și S-a făcut Om” (Crezul sau Simbolul credinței, art. 2).

Sfântul Atanasie cel Mare († 373) vorbește despre o dublă naștere a Cuvântului: nașterea din veșnicie din Tatăl și nașterea temporală, la plinirea vremii, din Fecioara Maria: „Învățătura Scripturilor ne spune că avem de-a face cu o dublă naștere referitoare la Mântuitorul: dintotdeauna El este Dumnezeu și Fiu, fiind Cuvântul, Strălucirea și Înțelepciunea Tatălui, apoi, pentru noi, luând un trup din Fecioara Maria (Theotókos - Născătoarea de Dumnezeu), S-a făcut Om” (Împotriva arienilor III, 29). Episcopul Alexandriei formulează pe scurt motivul întrupării Fiului, astfel: „Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut trup pentru ca omul să devină dumnezeu (după har); El S-a arătat vizibil în trup pentru ca noi să ne facem o idee despre Tatăl nevăzut; El a îndurat batjocurile oamenilor pentru ca noi să avem parte cu El la nemurire” (Despre Întruparea Cuvântului 54, 3). În gândirea Sfântului Atanasie, preocupat de apărarea și afirmarea dumnezeirii Mântuitorului, dar și adevăratei sale umanități, credinciosul nu trebuie să se oprească doar la un singur aspect al vieții Domnului Hristos, ci să țină în echilibru ceea ce spune Scriptura despre dumnezeirea și umanitatea Sa. Acest dublu aspect al gândirii hristologice atanasiene ne ajută să înțelegem mai bine persoana Mântuitorului în misterul Întrupării și ne conduce la mărturisirea de credință în dumnezeirea și în deoiființimea Sa cu Tatăl. Episcopul alexandrin nu se mulțumește să amintească doar identitatea dintre Cuvântul lui Dumnezeu și Iisus din Nazaret în misterul Întrupării, dar merge și mai departe și atribuie minunile săvârșite de Hristos și suferințele umane în același timp Cuvântului lui

Dumnezeu, ca atare și trupului pe care l-a asumat din iubire față de noi, în vederea îndumnezeirii noastre.

Bucuria adusă lumii de Nașterea Domnului este vestită păstorilor de îngerii: „Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi S-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (Luca 2, 10-11). Aceeași bucurie este întărită și de textele liturgice din slujba acestui mare praznic: „Dănuiesc îngerii toți în ceruri și se bucură oamenii; și toată făptura saltă pentru Domnul Mântuitorul, Cel Ce S-a născut în Betleem; că toată înșelăciunea idolească a încetat și Hristos împărățește în veci” (slujba Litiei, Minei 25 decembrie). Fiul lui Dumnezeu care se naște trupește din plămada omenității noastre, este bucuria întregului cosmos, iar Maica Domnului este pârga de bucurie a oamenilor întru Dumnezeu. De aceea, Sfântul Macarie Egipteanul († 391) arată că înomenirea Celei de-a doua Persoane a Sfintei Treimi aduce bucurie veșnică lumii: „Și întristarea care cuprinde bucuria lumii se desființează, iar harul Domnului face sufletul să împărățească cu El în vecii nesfârșiți” (Cuvinte ascetice și epistole).

Biserica ne învață că bucuria pe care a adus-o în lume Nașterea Mântuitorului trebuie să fie împărtășită de fiecare creștin. Fiecare dintre noi trebuie să trăim Nașterea Domnului ca bucuria noastră personală, pentru că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Om pentru fiecare dintre noi. Această bucurie trebuie să fie bucuria care se transforme, să transfigureze ființa noastră, deoarece Însuși Mântuitorul ne îndeamnă: „Cereți și veți primi, ca bucuria noastră să fie deplină” (Ioan 16, 24). Astfel, Hristos ne propune să ne așezăm în cumințenia Sa de Prunc dumnezeiesc și să ne gândim la sensul vieții noastre. Gingășia pruncului Emanuel, Care S-a născut în ieslea Betleemului, ne îndeamnă să purtăm cu demnitate chipul lui Dumnezeu. Hristos Domnul ne cheamă pe fiecare dintre noi să schimbăm viața noastră prin lepădarea a tot ceea ce ne poate despărți de Dumnezeu și prin pregătirea de a-L primi cu vrednicie în sufletul nostru, iar postul celor patru zile de zile arată tocmai pregătirea pe care o facem spre a primi bucuria Nașterii în sufletul nostru, dar și pentru a ne primeni sufletul și trupul pentru sălășluirea lui Hristos – bucuria noastră.

Taina cea mare a pogorării lui Dumnezeu la noi ne învață să lepădăm cugetul egoist, să nu ne vedem doar pe noi înșine, ci să ne învăluim în iubirea dumnezeiască, jertfitoare și responsabilă, cu care să-i copleşim pe cei de lângă noi. Datoria noastră de creștini este să vestim bucuria Nașterii Domnului și s-o așezăm pe aceasta și în inimile semenilor, care au tot mai multă nevoie de iubire, de bucurie, de părtășie cu noi. Nici o bucurie nu se poate compara cu bucuria de a renunța la tine în fața aproapelui: să te uiți pe tine, să uiți nevoile și necazurile tale, văzând suferința celui de lângă tine, mângâind sufletul lui și ostoid după puțină suferința sa, asemănându-ne în acest fel în chip desăvârșit cu Domnul Hristos. Aproapele nostru să vadă și să înțeleagă din purtarea și dragostea noastră că, atunci când Hristos Se naște în sufletul nostru, nu mai poate încăpea egoismul, lipsa dragostei și răutatea.

Să primim la rândul nostru binecuvântarea dumnezeiască, împărtășind celor de lângă noi bucuria și lumina Nașterii Domnului. Să devenim cu adevărat mâini lucrătoare ale lui Dumnezeu în lume și astfel nici nouă nu ne va lipsi „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit” (Iacov 1, 17).

Fie ca sărbătoarea Nașterii Domnului, cea a Noului An și a Botezului Domnului să ne aducă multă pace în suflet, sănătate, bucurie și întărire spre împlinirea a toată fapta cea bună întru iubire desăvârșită, rămânând tari și statornici în dreapta credință, întărind unitatea Bisericii Ortodoxe și a Neamului Românesc!

Pr. Romică Nicolae Enoiu

SCRISOARE PASTORALĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI

NAȘTEREA LUI HRISTOS - DARUL RAIULUI

Către tot clerul, cinul monahal și poporul dreptslăvitor din întreaga Arhiepiscopie

„Betleemul a deschis Edenul; veniți să vedem; aflat-am desfătarea tainică înăuntrul peșterii; veniți să privim cele din Rai”. (Icosul, Canonul Nașterii Domnului)

Preacucernice Părinte,
Iubiți frați și surori în Hristos,

Frumusețea și armonia lumii în care trăim și în care S-a născut și Dumnezeu Însuși din Fecioara Maria ne face să ne gândim astăzi mai mult la Cel care a făurit-o din nimic – pentru că și El a venit să ia parte și trupește la ea – și ne-a dăruit-o spre a trăi în ea, a ne bucura de frumusețea ei și a o stăpâni. Să nu uităm că frumusețea și armonia pământului sunt amenințate cu distrugerea din chiar primele zile ale creației prin căderea protopărinților noștri Adam și Eva, și din ce în ce mai mult astăzi prin negrija și slăbiciunile omenirii, și este nevoie de multă cumpătare și atenție din partea omului pentru a nu-i agrava starea.

La Nașterea cu trup a lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ne dăm seama că nu numai pentru a ne primi pe noi au fost făcute cele cerești și pământești, ci și pentru a-L primi pe Făcătorul Însuși în sânul celor pământești. El vine în cele pământești ca Soarele dreptății, pentru a ne ridica din întunericul căderii și al morții sufletești și trupești, dar și pentru a se bucura El Însuși, Dumnezeu fiind, de comuniunea cu omul făcut după chipul și asemănarea Sa. Prin toți prorocii Vechiului Testament Dumnezeu ne-a vorbit despre această venire a Fiului Său, Nașterea Domnului împlinindu-se după spusele lor (Moise, Isaia, Miheia, Psalmistul David etc.). Toți profetii s-au bucurat de înaintevăderea Celui care va mântui neamul omenesc, începând cu Moise și până la Sfântul Proroc Ioan Botezătorul, care s-a și învrednicit să Îl vadă și să Îl boteze. Acest din urmă dintre proroci, „cel mai mare dintre cei născuți din femei” (Mt 11, 11; Lc 7, 28) tresăltă de bucurie în pânțele mamei sale când de ea se apropie Fecioara Maria, exclamând Elisabeta la imboldul fiului în pânțele ei de numai șase luni, care Îl vede deja pe Mântuitorul zămislit în pânțele Fecioarei Maria: „de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?” (Lc 1, 43). Tresăltăm și noi de bucurie exclamând astăzi și întotdeauna, văzându-L deja pe Hristos născut în iesle: de unde cinstea aceasta pentru noi cei nevrednici Cerului, să vedem astăzi Cerul pe pământ și pământul în Cer; de unde cinstea aceasta ca să vină la noi Însuși Mântuitorul vestit prin proroci, Cel Unul din Preasfânta Treime, Însuși Fiul Tatălui; de unde cinstea aceasta să vedem Raiul pogorându-Se la noi?

Ce L-a mânat pe Fiul către noi, către lumea pe care a creat-o? Dragostea Preasfintei Treimi, a Însuși Părintelui ceresc, a Însuși Fiului și a Însuși Sfântului Duh, aceasta L-a mânat pe Fiul să se prindă în hora vieții pământești cu omul, pentru a-i da posibilitatea omului să intre și el în hora vieții cerești, Domnul Hristos

plinind toate ale iubirii Lui, până la jertfă. „Și-a construit Lui și templu sfânt și prin acela a introdus în viața noastră viețuirea cerurilor”, spune Sfântul Ioan Gură-de-Aur. Rămâne o taină pentru noi dragostea dumnezeiască nemărginită care L-a unit nouă, dar care ne-a făcut pentru veșnicie frați ai Lui cerești, pe cât a devenit și El frate al nostru pământesc. El n-a vrut să trăiască fără noi, fără omul pe care l-a zidit, pe care însă îl lasă liber, ca la rândul lui să vrea să trăiască cu El și în El, precum El a vrut să trăiască cu omul și în om. Sufletele cele abătute, ostenite și stăpânite de neputințe El le cheamă din peștera cea plină de Cer acum în care El se naște, să le odihnească. „Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni; luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, căci Eu sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre. Că jugul meu este bun și povara Mea este ușoară” (Mt 11, 28- 30). Și ce suflet rănit și suferind, care se apropie de Pruncul smerit din iesle, nu primește vindecare și mângâiere?

Iubiți frați și surori,

Viața noastră de zi în zi în societate ne dă tot mai mult impresia că sărbătoarea Nașterii lui Hristos se petrece fără El, că Îl uităm tocmai pe Cel sărbătorit. De ziua Lui, în care ar trebui să ne bucurăm de faptul că Tatăl Ceresc ne trimite Mântuitor, să nu uităm pe Cel pe Care Îl sărbătorim, să nu profităm egoist de sărbătoarea Lui, fără El. Niciun sărbătorit nu poate lipsi de la propria lui sărbătoare, altfel nu mai este sărbătoarea lui. Adânciți în grijile de fiecare zi, putem fi, și noi creștinii, stăpâniți de sentimentul că Hristos cere prea mult de la noi, că este incomod și greu ceea ce El ne încurajează să trăim, adică: adevărul, care este numai la El, dragostea de aproapele și de Dumnezeu, postul, rugăciunea, fapta și gândurile bune, milostenia, iertarea, credința, nădejdea în El, bucuria de a trăi, prețuirea vieții ca dar al lui Dumnezeu și toate darurile cu care Dumnezeu ne-a înzestrat sau ne poate înzestra dacă le cerem de la El, Dăruitorul. Toate acestea sunt darurile cu care El vine la noi, și multe altele încă, copleșindu-ne cu harul Său. Lumina harului dumnezeiesc revărsat din plin peste noi prin Întruparea și starea în mijlocul oamenilor, iertarea în veșnicie a tot păcatul care ne stăpânește, iubirea pentru cei ce nu ne iubesc, frumusețea sufletului mai presus de orice frumusețe, comuniunea cu Dumnezeu Tatăl aici și în Veșnicie, Raiul întreg ni-l dăruiește cu Întruparea Sa. Dintr-o parte a lumii în alta, pe toate continentele, se aprind luminile Crăciunului cu săptămâni bune înainte, și se vorbește despre „spiritul Crăciunului”, dar foarte rar auzim

pronunțat explicit numele lui Hristos. Societățile în care trăim se lasă stăpânite de o formă de euforie a sărbătorilor, dar uită de Cel pe Care Îl sărbătorim, uită de Iisus. Să încercăm din răspuțeri să nu luăm parte la această uitare a lui Hristos, din contra, să fie numele Lui pe buzele noastre în aceste zile, mai mult ca oricând, vorbind despre dragostea Lui pentru noi, despre frumusețea cu care El ne-a împodobit și încercă să o facă să crească în noi prin fapte bune, despre faptul că așteaptă cu răbdare dumnezeiască să ne întoarcem spre El, Cel ce ridică păcatul lumii.

Iubiți frați și surori în Hristos,

Anul 2020 este dedicat de către Patriarhia Română părinților și copiilor, și în același timp omagiază și pe filantropi, cei care fac bine celor din jurul lor aflați în nevoi. Familia creștină de astăzi, cu indispensabila legătură dintre părinți și copii pe de o parte și cea dintre soți pe de altă parte, sunt greu încercate, instalându-se între toți neputința de a comunica, în chiar era dezvoltării fără precedent a mijloacelor de comunicare. Să încercăm cu toții, adică comunitățile noastre, preoții, părinții, tinerii și copiii, să luăm aminte la aceste aspecte legate de comunicarea dintre unii și alții, pentru a nu ajunge la rupturi iremediabile între generații, părinți și copii, la ruptura legăturii între soți, adică la divorț, care aduce multă suferință copiilor. Cu multă smerenie Hristos S-a pogorât la noi, tocmai pentru a comunica cu omul direct, învățându-ne că a comunica cu celălalt înseamnă și jertfă de sine, renunțare la sine. El, lăsând Cerul pentru a ne aduce măsura iubirii Sale și a lucrării mântuirii Sale în viața noastră, a trăit El Însuși smerit și ascultător

viața de familie alături de Maica Sa, Fecioara Maria, și de Dreptul Iosif, care L-a crescut cu sudoarea muncii sale. Să ne lăsăm și noi hrăniți și adăpați neîncetat, spre fapte bune, din izvorul cel nesecat al iubirii dumnezeiești care astăzi își ascunde măreția și lumina născându-Se în grajdul celor necuvântătoare, dar care a venit să ne hrănească cu Însuși Trupul și Sângele Său spre viața veșnică, dându-ne acest „...leac mântuitor al rănilor noastre, bogăție neîmpuținată, aducătoare a Împărăției Cerurilor”.

Rog pe Hristos Domnul Cel născut în Betleem să vă binecuvânteze și vă doresc tuturor ca Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Botezului Domnului în apele Iordanului, să le petreceți cu sănătate, în pace și cu bună sporire sufletească, căutând întotdeauna fapta cea bună din toată inima și cu toată dragostea, bine știind că „Dumnezeu nu se uită numai la fapte, ci la dragostea cu care au fost făcute”.

Al dumneavoastră, de tot binele doritor și rugător către Hristos Cel Înviat

† Iosif

Arhiepiscop al Europei Occidentale
și Mitropolit al Europei Occidentale și Meridionale
Paris, Nașterea Domnului

Rugăciunea Părintelui Ilarion Argatu

Îți mulțumesc, Doamne:

Pentru toată frumusețea pe care am văzut-o izvorând din Tine!
Pentru muzică tăcută a Inimii Tale, pe care mi-ai dezvăluit-o în suflet!
Pentru tot ce am simțit bun și minunat în viața mea!
Pentru tot ce prin Mila Ta am înțeles!
Pentru lumina pe care am conștientizat-o în adâncul meu!
Pentru iertarea pe care dăruind-o, mi-a adus pace!
Pentru bucuria fiecărei clipe trăite în Tine, Doamne!
Pentru toate darurile spirituale care mi-au îmbogățit ființa!
Pentru viața mea, care e a Ta, mică parte a simfoniei existenței!
Pentru visele care au prins formă prin armonia iubirii Tale pentru mine!
Pentru necunoscutul în care am pășit plin de curaj, regăsindu-Te!
Pentru iubirea copleșitoare cu care mă dezmierzi clipă de clipă!
Pentru tot ce am creat prin Tine bun și frumos, aducând cu umilință laudă Împărăției Tale Divine!

Moș Crăciun

de Radu Gyr

Tu iarăși ai, om bun de azi,
Crăciun, cu ramuri verzi de brazi.
Colindul Sfânt tu iar îl ai,
Din glasuri coborând din rai.
Azi iarăși vine Moș Crăciun
Cu obiceiul lui străbun,
Cu Dalbe flori și Moș Ajun
Și zeci colinde de Crăciun.
La Pruncul Mic, și Luminat
Cu toții merg la închinat,
Tu om al veacului de acum,
Oprește-te puțin din drum,
Căci vreau și eu acum să-ți spun,
La geam, Colindul de Crăciun.
Să știi și tu că Dumnezeu,
Făuritorul tău și-al meu,
Dintr-o Fecioara-I zămislit,
În iesle, pe pământ venit.
Și azi se naște pentru noi,
Noi, fii ai vremurilor noi.
Mereu să credem cu temei
Noi, oameni din mileniul trei,
Că Moș Crăciun dac-a venit,
De Dumnezeu ni-i dăruit.

Prea Sfințitul Nicolae Popovici (1903 - 1960) - episcop martir

„E greu să fii devotat până la moarte lui Hristos, Dumnezeu nostru. E mare lucru și minunat să duci în tine și prin tine și-n alții la biruință finală Duhul lui Hristos împotriva duhului veacului acestuia, care pe atâția îi amăgește și-i duce la pierzare!”

La 20 octombrie s-au împlinit 60 de ani de la mutarea în veșnicie la Episcopului de Oradea Nicolae Popovici, un ierarh luminat, misionar și luptător împotriva ateismului comunist.

Viitorul ierarh Nicolae Popovici s-a născut pe 3 ianuarie 1903 în comună Biertan, din fostul județ Târnava Mare. Clasele primare le-a urmat la școala săsească din Biertan, învățând să vorbească fluent limbile germană și maghiară, după care a fost la liceul din Dumbrăveni, Școala Normală din Sibiu și Liceul „Andrei Șaguna” din Sibiu, între anii 1923-1927. Urmează apoi Teologia la Cernăuți, unde în 1934 a obținut doctoratul în Teologie cu teza „Epicleza Euharistică”. Este remarcat de mitropolitul Nicolae Bălan, care îl trimite la studii de specializare la Facultatea de Teologie din Atena, între 1927-1928, apoi la München, la Facultatea de Filosofie, între 1928-1930, apoi la Tübingen și Leipzig, între 1930-1932.

În 1925 tânărul Nicolae Popovici a făcut un pelerinaj la Ierusalim, în Palestina și Egipt. Timp de patru ani, între 1932-1936, Nicolae Popovici a fost profesor de Teologie dogmatică și apologetică, Omiletică și Limba greacă la Academia Teologică din Sibiu. În această calitate a desfășurat o intensă activitate pe tărâm misionar, prin rostirea de predici în Catedrala Mitropolitană sau ca îndrumător și președinte de onoare al Societății de Lectură a Studenților. În anul 1934 a înființat Fondul „Mila creștină”, în cadrul Societății „Oastea Domnului”, pentru ajutorarea permanentă a celor săraci și nevoiași. La 1 septembrie 1929 a fost hirotonit diacon celibatar, iar la 23 noiembrie 1934 preot, de către mitropolitul Nicolae Bălan. La 28 aprilie 1936 a fost ales episcop de Oradea, potrivit dorinței fostului titular Roman Ciorgariu. A fost tuns în monahism la Mănăstirea Cozia, după care hirotesit arhimandrit, apoi la 1 iunie 1936 a fost hirotonit arhiepiscop în Catedrala din Sibiu și înscăunat la Oradea în 28 iunie 1936. Între 1 aprilie 1940 - 25 martie 1941, a fost locțiitor de episcop al reînființatei Episcopii de Timișoara, pe care a organizat-o și înzestrat-o chiar din fonduri personale cu o reședință episcopală și o clădire pentru Consiliul Eparhial în centrul orașului.

În timpul ocupației horthyste din Ardeal, episcopul este batjocorit și închis, apoi expulzat într-un tren de vite din orașul de reședință, împreună cu 283 de intelectuali orădeni. Își stabilește reședința la Beiuș, în apropierea graniței, pentru a fi aproape de credincioșii săi aflați sub ocupație străină. Prin gestul său chiriarhul orădean nu făcea decât să-l urmeze pe mitropolitul Nicolae Bălan în protestul față de aplicarea Dictatului de la Viena (30 august 1940). Începând cu august 1941, Vlădica Nicolae avea să facă parte din prima echipă de misionari peste Nistru, cea a clericilor ardeleni în număr de 53, îndrumată de Nicolae Bălan, mitropolitul Ardealului, împreună cu episcopii Andrei al Aradului, Vasile al Timișoarei și Veniamin al Caransebeșului, care se va desfășura pe teritoriile dezrobite de comunism ale Basarabiei și Transnistriei. Între 10 iulie - 1 august 1942, episcopul Nicolae Popovici de Oradea a mai efectuat o vizită pastorală în Transnistria, săvârșind mai multe slujbe acolo. După schimbarea politică de la 23 august 1944, episcopul Nicolae Popovici își va îndemna credincioșii să se roage pentru încheierea grabnică a păcii. Totodată, el încuraja pe soldații români de pe front să lupte pentru eliberarea țării, fiind permanent în mijlocul lor. Un exemplu concret în acest sens îl constituie vizita lui în mijlocul soldaților români aflați în Cehoslovacia, în perioada 4 mai - 3 iunie 1945.

Începând din 1945, Vlădica Nicolae Popovici avea să cunoască presiunile tot mai mari ale noilor politicieni instalați cu ajutorul sovieticilor. Dintre toți ierarhii el a ales calea unei opoziții deschise, fiind convins de faptul că

statul comunist nu se va mulțumi cu simpla supunere a bisericii, ci va încerca distrugerea ei. În acțiunile sale el a respectat permanent canoanele și tradiția Bisericii. Timp de câțiva ani, Preasfințitul Nicolae Popovici a acționat pentru a evidenția și stopa abuzurile statului comunist față de Biserică. Prin cuvântări sau memorii către autorități, episcopul orădean a denunțat împiedicarea clericilor de a predica și catehiza în deplină libertate, încercările de subminare a evenimentelor religioase sau amestecul autorităților, deschis sau subversiv, în activitatea eparhiilor. Mai mult, atunci când prerogativele i-au permis, nu s-a ferit să ia măsuri care au iritat profund autoritățile comuniste.

Cu mult curaj, Vlădica Nicolae spunea în mai 1950, într-o predică rostită în fața a peste o mie de credincioși la Mănăstirea Izbuț (Bihor): „Astăzi conducătorii nu sunt alături de Dumnezeu și nici nu cred în El, acestor oameni nu le vor reuși planurile lor; căci fără Dumnezeu nu se poate face nimic. . . Oamenii uită de Dumnezeu și din nimica se ridică în posturi de răspundere și caută să ajungă în posturi cât mai mari, fără să gândească că acele grade le pot pierde, dar pe Dumnezeu nu pot să-L piardă niciodată, deoarece credincioșii trebuie să lupte cu dușmanul care este contra lui Dumnezeu. Să mergem pe drumul pe care a mers Hristos, pe drumul presărat de sânge. Dovada sunt mucenicii care au fost arși de viu pe rug și omorâți în chinurile cele mai grele. De aceea, fiecare creștin, fiecare credincios, trebuie să lupte pentru credință.”

Vrednicul ierarh se îngrijea mult și de educarea creștină a tinerilor. Într-o cuvântare de Anul Nou spunea: „Părinți! Să aveți grijă de copiii voștri, creșteți-i în spiritul Evangheliei, pentru că aveți răspundere în fața lui Dumnezeu...aduceți-i în biserică, că aici primesc educația care-I place lui Hristos. Păstrați sufletele lor departe de ideile străine de neamul nostru și vă veți mântui și voi, și neamul nostru”.

Pentru Securitate, care înregistra conștiințioasă toate predicile episcopului orădean, ele nu erau altceva decât instigări contrarevoluționare, extrem de periculoase pentru „siguranța statului”. De aceea, în ochii puterii politice comuniste, Episcopul Nicolae Popovici devine „Persoana non grata”. În urma unei campanii teribile a puterii comuniste, episcopul Nicolae a fost obligat să se pensioneze pe 4 octombrie 1950. Toate eforturile colegilor sinodali de a-l menține în funcție s-au izbit de atitudinea categorică a lui Gheorghiu-Dej și a lui Petru Groza, care au spus, „dacă PS Nicolae nu se pensionează, atunci va fi arestat”. Restul zilelor, un adevărat exil forțat, Vlădica Nicolae Popovici și le-a petrecut la Mănăstirea Cheia - Prahova, unde se va muta la Domnul în 20 octombrie 1960, la doar 57 de ani. În mormântat inițial în satul natal Biertan, în anul 1992 osemintele sale au fost duse spre veșnică odihnă în Catedrala episcopală din Oradea, unde a slujit și a rostit cuvinte memorabile.

În împărăția munților unde a trăit 10 ani izolat, dincolo de condițiile modeste și de sacrificiile numeroase, episcopul Nicolae Popovici a avut parte de bucuriile unui loc paradisiac, astfel că mărturisea către sfârșitul vieții: „Cu toate necazurile pe care le am, sunt, totuși, plin de bucurie”. Ne putem întreba, cine-i oferea lui bucurie într-o asemenea încercare? Cu siguranță, bucuria îi venea de la Hristos Domnul, mai Marele Arhierilor, prin Euharistie, prin negrăite trăiri și prin această „răstignire pentru Biserică”.

Pr. Romică Nicolae Enoiu

Lăsați copiii să vină la Mine!

„Docendo discimus” - principiul pedagogic al pastorației

O pastorație eficientă și realistă înseamnă nu doar să-i educăm creștinește pe copii și părinți, ca de altfel pe toți enoriașii, ci să fim noi înșine receptivi la problemele și doleanțele lor, câștigând experiență și învățând din această experiență. Cunoscuta sintagmă *docendo discimus* – *învățând, învățăm* (în sensul că învățăm noi înșine, învățându-i pe alții) surprinde admirabil acest fapt.(...)

Părintele Galeriu a spus odată: „Am învățat de la enoriașii mei mai mult decât de pe băncile școlii și din bibliotecii”, mărturisind, de fapt, că educația este o școală în care și educatorii pot învăța de la ucenicii lor, mai ales din doleanțele, aspirațiile și așteptările pe care le au. După cum, în mod firesc, și ucenicii pot învăța din ceea ce așteaptă educatorii de la ei. De aceea, notăm, în continuare, câteva dintre cele mai invocate așteptări reciproce, referindu-ne la relația copii - părinți.

Ce așteaptă copiii de la părinții lor?

- să-i vadă că se iubesc și că se respectă, că-și vorbesc frumos și că se ajută reciproc în toate;
- să-și facă mai mult timp pentru ei, să-i asculte cu răbdare și să le vorbească pe un ton calm și cald... Subliniem aici că mulți dintre copii se plâng de faptul că părinții nu au răbdare să-i asculte cu adevărat, mai ales în perioada adolescenței, când problemele și frământările lor sunt mai intense;
- să le acorde încredere, cât mai multă încredere, chiar dacă ei mai fac și greșeli, ca orice copil. Totodată, să le acorde libertatea minimală, pentru a respira în voie în cele ce au de făcut;
- când servesc masa, fie acasă, fie în concedii sau excursii, părinții să nu poarte discuții tensionate, ci să întrețină o atmosferă plăcută, ca să le ticnească tuturor mâncarea;
- să-i știe sănătoși, iar când apare o boală, vor să-i vadă că se tratează, că merg la doctor și că respectă indicațiile doctorului. Copiii suferă enorm dacă văd că unul din părinți e bolnav, dar

mai ales când văd că-și periclitează sănătatea cu băutura, țigări ori alte vicii distrugătoare...

Ce așteaptă părinții de la copii?

- să-i vadă sănătoși, la rândul lor, dar și că știu să prețuiască sănătatea, respectând orele de odihnă, mesele zilnice, că se îmbracă adecvat vremii de afară etc.;
- să-i vadă pe linia cea bună a credinței, atașați de Biserică și de un duhovnic la care merg de bunăvoie să se spovedească, pe cât posibil, în fiecare din cele patru posturi, la nevoie și mai des;
- să fie ascultători și receptivi, așa cum se cuvine într-o familie creștină;
- să-i vadă că știu să prețuiască timpul și energia pentru cele ce au de făcut prioritar și să nu se lase furați de jocurile pe telefon, pe calculator etc., ori să piardă zile și nopți la distracții care le pot strica sănătatea și viitorul;
- să-i vadă preocupați de a îmbrățișa o profesie, pe linia vocației și a talentului;
- să-i știe în brazdă, într-un serviciu stabil, prin care să-și asigure independența traiului (chiar dacă-i ajută în continuare), dar să-i vadă că-și fac și ei, prin munca lor, datoria față de țară și familie;
- să-și întemeieze familii la timpul potrivit, nu să trăiască „încurcați”, ci să fie în bună rânduială, să aibă copii, de care apoi să se îngrijească creștinește;
- când bătrânețea și suferințele încep să-i apese, părinții doresc să aibă mângâierea că sunt ajutați de copiii lor, nu părăsiți și lăsați pe mâna străinilor. Iar după moarte, că se vor îngriji de bună chivernisire a gospodăriei, de mormântul lor și de rânduiețile de pomenire îndătinat. În același timp, că vor fi preocupați să ducă mai departe bunul nume al familiei.(...)

Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon

Care este rolul pedagogiei creștine în societatea contemporană?

Pedagogia creștină este o componentă inseparabilă a pedagogiei generale. Fără a lua în calcul dimensiunea religioasă, nu am putea vorbi despre pedagogie în integralitatea ei, pentru că educația nu s-ar realiza pe deplin, nu ar cuprinde toate planurile în care se desfășoară viața omului.

Dacă scopul învățământului de tip laic este de a asigura dezvoltarea complexă a omului, formarea personalității, încercarea de a-l face pe copil asemănător cu ceilalți, pedagogia creștină îl ajută pe copil să năzuiască spre asemănarea cu Dumnezeu. Pedagogia creștină are ca fundament învățătura dumnezeiască și pornește de la practicarea iubirii aproapelui, a binelui, a virtuților, a solidarității, a comuniunii, concepte care mai târziu au fost introduse și utilizate de alte științe, sub denumirea de finalități ale diverselor procese educaționale.

Într-o lume aflată în mișcare și în permanentă dezvoltare, uneori haotică, valorile creștine sunt singurele care nu se schimbă, nu își pierd „valabilitatea”. Ceea ce suportă transformări sunt strategiile didactice prin care se ajunge la ele, metodele și mijloacele care fac posibilă cunoașterea adevărurilor de credință. Pentru că dezvoltarea psihică și cea afectiv-emoțională a copiilor și adolescenților sunt total diferite față de cele cu un secol în urmă, este necesar ca pedagogii contemporani să adapteze conținuturile la orizontul de înțelegere al elevilor de astăzi. Acest lucru nu înseamnă că fondul principal de informații se schimbă, ci presupune o reconsiderare a modului de prezentare, în care accentul este pus pe educat, nu pe educator.

Deși metodele moderne sunt promovate din ce în ce mai mult, strategiile didactice utilizate în prezent de multe cadre didactice sunt preponderent cele tradiționale, bazate pe metode expositive, centrate pe activitatea profesorului. Astfel de metode nu stimulează interacțiunile sociale dintre elevi și nu promovează o atitudine proactivă și de autocunoaștere, posibile remedii la influențele negative pe care le au copiii în dezvoltarea lor psihosomatică.

Termenul „educație” provine din limba latină, din substantivul feminin „educatio, onis”, care înseamnă „educație, creștere, purtare de grijă”, având corespondent în verbul „educō, ere, duxi, ductum” = a crește, a scoate (din), a face să iasă, a da la iveală, a înălța etc. La rândul său, „educō” (compus din prepoziția „e” și verbul „duco”), înseamnă, între altele, a scoate din, înțelegând prin aceasta că, prin educație, omul este scos din starea vegetativă, simplu-biologică, și condus pe cărările științei și ale bunelor purtări. Sau, după cum excelent se exprimă un tratat modern de pedagogie, „a scoate indivi-

dul din starea de natură și a-l introduce în starea de cultură”.

Educația, atât cea din familie, cât și cea din Biserică și Școală, are o importanță deosebită atunci când ea este cultivată cu pricepere și tact spre dobândirea vieții și a fericirii veșnice. În contextul actual, în care tehnologia și comunicarea se dezvoltă cu o viteză amețitoare, există temerea că educația va fi redusă la o simplă interacțiune, în care accentul va cădea aproape întru totul pe procurarea de informații competitive care să fie folosite în procesul dobândirii unor deprinderi și abilități, astfel încât tânărul să fie încadrat într-un sistem „eficient”, dar tot mai impersonal. Într-o astfel de situație, este nevoie de fructificarea actului educației religioase și conștientizarea faptului că pedagogia creștină nu poate fi realizată într-un orizont limitat și efemer, ci în lumina iubirii eterne a lui Dumnezeu.

Orice act formativ presupune anumite oportunități ce țin de modul în care copilul se familiarizează cu gesturi și practici din sfera vieții religioase. În ceea ce privește posibilitatea de a alege a credinței, omul are capacitatea să facă benevol această opțiune. În acest fel, educația devine catalizatorul acțiunii pedagogice. Fericitul Augustin spune că „dacă nu vei crede, nu vei înțelege”. Cu alte cuvinte, credința sau încrederea în Dumnezeu este un demers necesar care premerge, uneori, năzuinței de raportare la transcendent.

Procesul educațional complet și eficient este teandric. Dezvoltarea armonioasă a copilului presupune conlucrarea mai multor factori educativi: familia creștină, Biserica și Școala. Importanța educației religioase pentru primii ani de viață este primordială, ea oferind celor mici dragoste, credință, nădejde, încredere în sine, libertate sufletească, răspunsuri la diverse întrebări. Părinții trebuie să știe că biserica, rugăciunea și viața spirituală nu sunt refugii sau, cu atât mai puțin, modalități de compensare a unor deficiențe sau frustrări de un gen sau altul. Viața religioasă înseamnă împlinire, vigoare, sănătate, pentru că omul fără Dumnezeu este o persoană dezorientată, care se aseamănă cu un drumeț fără hartă și busolă.

Când copilul își formează prima impresie despre lume, este bine ca cel mai important loc să-L ocupe Dumnezeu, Creatorul lumii văzute și nevăzute. Atunci când cineva a primit o educație creștină, mai târziu îi va fi greu să rupă legătura cu Dumnezeu. Cu cât copiii sunt mai obișnuiți cu atmosfera din biserică, cu atât va fi mai puternic dialogul lor cu Dumnezeu prin rugăciune. Formarea religioasă a copilului se face nu doar prin rațiune, cât mai ales prin simțuri. Astfel, mediul bisericesc și frumusețea slujbelor au o înrăurire deosebită asupra micului creștin: lumina lumânărilor și a candelor, strălucirea veșmintelor, mirosul de tămâie, cântările bisericești, dangătul clopotelor - toate acestea lasă în sufletul copilului impresii de neuitat. Este o bucurie foarte mare pentru un părinte credincios când își vede copiii crescând sub cupola Bisericii. Pentru un copil, slujba de duminică poate fi momentul de maximă trăire și fericire din săptămână. Dacă familia a știut să-l apropie de Dumnezeu, slujbele pot fi pentru el o adevărată sărbătoare.

Tinerii din zilele noastre sunt destul de vulnerabili și se pot lăsa ușor influențați de orice tentație. Elevii caută în profesorul lor un partener de dialog, un om care să nu îi judece, să le înțeleagă problemele și să-i sfătuiască acolo unde crede de cuviință că aceștia ar avea nevoie de sfaturile lui. Mulți elevi se confruntă cu probleme familiale și, uneori, singura lor șansă este aceea de a se destăinui profesorului de care se simt atașați cel mai mult și în care au cea mai mare încre-

continuare în pagina 9

„2020 - Anul omagial al pastorației părinților și copiilor”

NOI ȘI URMAȘII NOȘTRI

Pastorația copiilor și a părinților. Un subiect complex, într-o lume care îmbrățișează tumultul cotidian și constanta schimbare a vectorilor, în așa fel încât valorile, puține câte mai sunt, au ajuns la baza piramidei, ținând în spate greutatea uriașă a nimicu- rilor acumulate pentru a umple, până dincolo de limitele firești, o viață de om. Poate că așa se explică refuzul încăpățânat al câtorva - deveniți, peste noapte și fără a fi propuși ori votați, lideri de opinie - de a primi, pentru ei înșiși, pentru copiii lor și pentru toți ceilalți copii din școală, eventual, o educație în care să se pună accent pe expunerea și justificarea principiilor morale, pe raportarea omului la sine, la cei din jur și la Dumnezeu. Valoare și nonvaloare. Lucruri importante și fleacuri. Adevăr și înșelăciune elaborată. Virtute și păcat. Cum am putea să le prezentăm aceste noțiuni copiilor noștri, exemplificând și sfătuindu-i, atât timp cât alții insistă să le ofere în- vățături contrare, pregătindu-i să devină bătaioși, nonconformiști, prea puțin educați, vrednici cetățeni ai unei lumi lipsite de orice noimă? Undeva, în raționamentele care au stat la baza construirii acestui moment, o picătură din eternitate, s-au strecurat erori fun- damentale. De aceea, nu peste mult timp, în loc să clădim mai de- partee viitorul, vom fi obligați să reparăm, să peticim ceea ce avem: un prezent ancorat în inerția trăirii aberante a clipei.

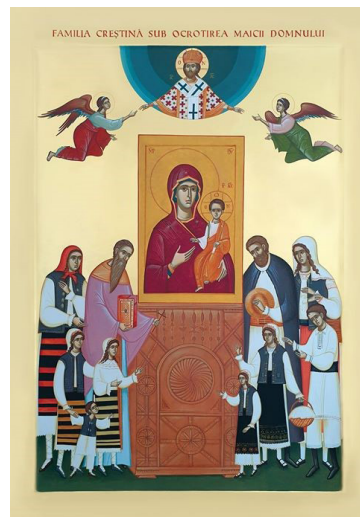
Strădania omului modern de a muta, de-a valma, concepte și valori din pridvorul Bisericii în holul de la intrarea vremelnicelor locașuri dedicate nimicului îmi aduce aminte de promovarea, în perioada comunistă, a nefericitului „Moș Gerilă”, ca înlocuitor al lui Moș Crăciun. Este un demers ridicol, pus în slujba unei propagande lipsite de coerență. Scopul, însă, este cinic, vechi de când lumea. Și nu știu de ce, astăzi, văzând preferințele lumii moderne, pare mai actual ca oricând versetul: „Ca martori înaintea voastră iau astăzi cerul și pământul: viață și moarte ți-am pus eu astăzi înaintea, și binecuvântare și blestem. Alege viața ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronom 30, 19).

Căci, până la urmă, dincolo de interesele momentului și de calea aleasă de noi - ori de alții, pentru noi - pericolul cel mai mare constă în distrugerea șanselor pe care generațiile ce vor urma le-ar avea să își trăiască viața într-o lume mai bună, lăsată de noi în urmă, ca simplă, frumoasă, dar atât de firească moștenire. Dacă vor înțele- ge că acțiunile noastre au fost dictate de raționamente șleampete, copiii noștri vor fi puși în fața unei nedrepte dileme: să meargă pe același drum, persistând, sinucigaș, în eroare, sau să modifice totul, spulberând amintirea pioasă și mândră pe care am fost învățați că o datorăm înaintașilor?

Și aici apare problema. Atât timp cât noi ne ocupăm de educația lor, prea adesea, într-un mod lamentabil, tra- tând această însărcinare ca pe o povară, nu ca pe o datorie de onoare, urmașii noștri vor fi tributari ideilor și erorilor noastre. În consecință, vor perpetua și vor repeta acele- leași greșeli, dintr-un motiv înflorător de simplu: pentru că așa i-am învățat. Iar dacă unii vor considera acest lucru motiv de laudă și împăunare (de ce nu? Este o atitudine similară clișeului potrivit căruia orchestra continua să cânte, în timp ce Titanicul se scufunda), sunt sigur că mulți dintre noi vor înțelege spre ce prăpastie ne îndreptăm, ținându-ne fiii și ficele de mână.

Pastorația copiilor și a părinților. Un subiect delicat, deoarece deli- cate par a fi, în ultimul timp, toate lucrurile bune care, odată respec- tate, ne pot decide viitorul. Tocmai de aceea trebuie acordată o atenție deosebită acestui tip specific de abordare a misiunii Bise- ricii, cu implicații deosebite atât în prezent, cât și în viitor. Copiii noștri sunt educați de noi, iar noi avem nevoie să cunoaștem și să aprofundăm adevărul - dincolo de orice influență, propagandă, modă sau orgoliu -, pe care, apoi, să îl putem împărtăși generațiilor viitoare. Încă nu este târziu să Îl regăsim pe Dumnezeu. Încă mai este timp să alegem viața, pentru noi și urmașii noștri!

Pr. Alexandru Pripon

dere. De multe ori, dascălul din școală le poate oferi o soluție sau îi poate ajuta prin empatie, blândețe, răbdare și sinceritate.

În persoana pedagogului creștin se întâlnesc mai multe virtuți, printre care dragostea, evlavia și, nu în ultimul rând, umorul. Este adevărat că orice pedagog creștin trebuie să manifeste un echili- bru sufletesc, o căldură interioară și o cunoaștere a lumii și a pro- blemelor cu care se confruntă elevii săi, însă toate acestea pot fi întreținute de umor. Făcând uz de umor, profesorul va putea trezi dragoste față de adevăr, credință și viață.

Fără a afecta atitudinea copiilor, fără a critica neajunsurile altora, profesorul va îndemna copiii la convivialitate, jovialitate, veselie, creând o atmosferă frumoasă și orientându-i pe copii către bu- curia interioară. Doar așa, pedagogia creștină din zilele noastre poate atinge desăvârșirea pe care cu toții ne-o dorim și își poate împlini misiunea, aceea de a-i apropia pe tineri de Dumnezeu și de a-i implica pe aceștia în viața Bisericii.

Pr. Conf. Dr. Vasile Crețu

„2020 - Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”

Testamentul lui Emanuil Gojdu, model de filantropie

Anul acesta la 3 februarie s-au împlinit 150 de ani de la trecerea la Domnul a marelui mecenat Emanuil Gojdu. Momentul este unul potrivit pentru evocarea personalității sale, cu atât mai mult cu cât anul acesta a fost dedicat de Sfântul Sinod al Bisericii noastre comemorării filantropilor ortodocși români. Emanuil Gojdu și-a înveșnicit numele prin fundația pe care a întemeiat-o în testamentul său din 4 noiembrie 1869. Născut la Oradea în 9/21 februarie 1802, în sânul unei familii aromâne, Emanuil Gojdu a strâns o avere considerabilă în cursul unei cariere

avocățești care i-a adus notorietatea în societatea budapestană de la mijlocul secolului al 19-lea. Presa maghiară și română a vremii oferă mărturii elocvente atât despre rechizitoriile și pledoariile sale de succes, cât și despre inatacabilele acte testamentare întocmite de biroul său de avocatură. Investind în clădiri și proprietăți din Budapesta, precum și în sistemul bancar, a reușit să strângă o avere considerabilă, care i-a permis să se afirme încă din timpul vieții drept un mare mecenat al culturii române din Ungaria. Implicat în politică încă din perioada pașoptistă, în anul 1861 a devenit prefect al comitatului Caraș și apoi deputat de Tinca în Parlamentul maghiar. Acțiunile sale politice și corespondența sa ni-l descoperă drept un adept al liberalismului, al concordiei și egalei-îndreptări între toate etniile din Regatul Ungariei și mai ales între unguri și români, luptând, așa cum însuși afirma, „numai pentru dreptate și libertate”. Cu toate că viziunea sau proiecția sa politică a rămas circumscriasă Ungariei și monarhiei habsburgice, orizontul său național, cultural și religios i-a cuprins pe toți românii: din Austria, din Principatele Române, din Rusia și de la sud de Dunăre. Acțiunile sale de sprijinire a culturii, literaturii și artei românești sunt o dovadă clară în acest sens.

Căsătorit de două ori, dar rămas fără copii, Emanuil Gojdu a dat o expresie concretă viziunii sale românești și ortodoxe în testamentul său, ale cărui dispoziții principale au prevăzut înființarea unei fundații prin care dădea viață cuvintelor rostite în anul 1862 înaintea studenților români din Pesta: „Ca fiu credincios al Bisericii mele laud Dumnezeirea, căci m-a creat Român; iubirea ce o am față de națiunea mea, neîncetat mă face să stărui în faptă pentru ca și după moarte să pot erumpe de sub gliile mormântului spre a putea fi pururea în sânul națiunii mele” (Concordia, nr. 52, Pesta, 1862, p. 208).

Testamentul lui Emanuil Gojdu a prevăzut în prima parte dispozițiile privindu-i propria familie lărgită, urmând ca în partea a doua, cea mai amplă, să trateze chestiunea fundației în termenii următori: „Întreagă averea mea, care va rămâne după solvirea datoriilor mele (...), o las în întregul ei acelei părți a națiunii române din Ungaria și Transilvania, care se ține de legea răsăriteană ortodoxă. Din lăsamântul acesta voiesc să se constituie o fundațiune permanentă,

care va purta numele «Fundațiunea Gozdsu»”.

Același testament prevedea forul de conducere al fundației, modalitatea administrării banilor, acțiunilor bancare și proprietăților sale, precum și o lungă viziune asupra modului în care vor fi cheltuite veniturile fundației, obținute din dobânzi și capitalizări, în scopuri de binefacere până în anul 2050! În ceea ce privește administrația și beneficiarii fundației, trebuie reținute următoarele prevederi: „Pentru administrarea fundațiunei mele, din națiunea orientală ortodoxă română împuternicesc următoarea reprezentanță: 1) pe mitropolitul sau arhiepiscopul oriental ortodox român; 2) pe toți episcopii orientali ortodocși români din Ungaria și Transilvania; 3) toți atâți, și afară de aceștia încă trei bărbați laici cu autoritate, cunoscuți pentru onorabilitatea lor, și pentru trezvia lor împreună-tă cu sentimente de devotați români orientali ortodocși (...). Din a treia parte a venitului, respectiv a intereselor, plătindu-se un oficial purtătoriu de socoteli, restul sumei să-l împartă reprezentanța fundației ca stipendii acelor tineri români de religieuna răsăriteană ortodoxă, distinși prin purtare bună și prin talente, ai căror părinți nu sunt în stare cu averea lor proprie să ducă la îndeplinire creșterea și cultivarea copiilor lor. La locul acesta se stabilește ca principiu general: ca stipendiile să se facă după cerințele împrejurărilor locale și după gradele claselor școlare, anume: studenților în țări străine sau în Budapesta, respectiv ascultătorilor de științe mai înalte, să se dea stipendii mai mari decât acelora cari studiază în provincie și respectiv în școli inferioare (...). Dumnezeu cu voi, iubită patrie și națiune, iubită soție și neamuri! Dumnezeu cu voi, iubite amici!” (Maria Berényi, *Viața și activitatea lui Emanuil Gojdu [1802-1870]*, Giula, 2002, pp. 210-216).

Familia lui Gojdu, prietenii, autoritățile laice și bisericești au respectat în literă și în spirit testamentul marelui avocat român din Budapesta, Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna dând dispoziție ca anual, în ziua de 3 februarie, marele binefăcător să fie pomenit prin slujbele îndătinate în toate bisericile ortodoxe românești ale Mitropoliei românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria.

Fundația Gojdu a desfășurat o activitate de mecenat cultural, cu o amploare unică în istoria noastră. „Analele Fundației Gojdu” ne descoperă că între anii 1871 și 1918 au beneficiat de burse de studiu 3.327 de tineri români ortodocși, care au studiat la universități europene de tradiție și prestigiu, precum Viena, Budapesta, Graz, Leipzig, Berlin, Jena, Karlsruhe, Chemnitz, Zürich, Cluj etc. De asemenea, 928 de studenți au primit ajutoare ocazionale în vedere susținerii examenelor de diplomă și de doctorat, cuantumul total al bursei ridicându-se la suma de 2.721.726 coroane, însemnând aproximativ 550.000 de dolari! Fundația Gojdu l-a propulsat pe fondatorul ei în rândul celor mai mari filantropi ai Europei Central-Orientale de la începutul secolului 20, contribuția acesteia la progresul culturii, artei și științei românești fiind una majoră. Totodată, având în vedere faptul că în pleiada celor peste 3.000 de stipendiați ai fundației s-au numărat o bună parte a făuritorilor transilvăneni și bănățeni ai Marii Uniri din 1918, lui Emanuil Gojdu trebuie să i se recunoască meritul punerii unei pietre fundamentale la temelia statului român modern.

Prof. Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Hipercomunicarea online nu încurajează comuniunea

Deși a fost concepută pentru a elimina însingurarea, de multe ori, social-media contribuie, în mod covârșitor, la producerea sentimentului de alienare, de izolare fizică și psihologică, de ascundere a propriei ființe și de mascare a propriilor gânduri și sentimente, sub anominatul rețelelor de socializare. Atunci când nu mai dorim să ne vedem față către față, fugind de relația directă, este un indiciu clar al anxietății sociale, al fricii de semeni, pe care căutăm să o mascăm și să o ascundem în spatele și în umbra ecranelor digitale. Aceasta ar putea fi o explicație a faptului că, de la an la an, crește numărul SMS-urilor, dar scade cel al convorbirilor telefonice reale. După o primă etapă, în care oamenii au pierdut bucuria întâlnirii fizice, acum, parcă, nu vor nici să se mai audă, preferând, în loc de a-și împărtăși sau măcar comunica sentimentele, să-și expedieze mesaje de genul: „cf?”

Referitor la efectele însingurării și ca un prilej de profundă meditație, poate este interesant să menționăm faptul că recente cercetări, folosind rezonanța magnetică funcțională, au constatat că, atunci când o persoană suferă de singurătate, sunt implicate aceleași zone cerebrale care reacționează la durerea fizică, astfel încât acest sentiment de izolare și însingurare nu are doar efecte asupra stării psihice, ci este resimțit intens și la nivel fizic.

Jean-Claude Larchet, în lucrarea Captivi în internet, arată că tehnologia caută să umple golul sufletească și să alunge singurătatea, izolarea și depresia, că dispozitivele high-tech vor să ajute la înlăturarea golului existențial al omului modern, a cărui viață este secătuită lăuntric, din lipsă de moralitate înaltă și de spiritualitate profundă; o viață tot mai lipsită de relații autentice cu alții, din cauza slăbirii legăturii familiale, conjugale și sociale, de vecinătate, de apartenență și afiliere spirituală și religioasă, de ideal comun. Apelând la acestea, omul pustiu sufletește speră să umple acest gol, să acopere și să aline aceste suferințe interioare, însă, cel mai adesea, ele îl aruncă într-o singurătate și mai apăsătoare, într-o anxietate și tristețe și mai accentuate, într-o viață și mai puțin împlinită.

Duhul lumii, pe de o parte, automatizarea și tehnologia, pe de altă parte, se află într-o relație de intercondiționare sau de dublă cauzalitate, în sensul că sunt produse de spiritul contemporan, dar, în același timp, l-au și modelat, în conformitate cu specificul lor. Mijloacele tehnologice au luat naștere într-o lume și o societate tot mai însingurate și alienate spiritual, mai autiste sufletește la nevoile și chemările semenilor.

Spre deosebire de societățile tradiționale, caracterizate de raporturi sociale bine precizate, astăzi se constată un presupus conflict între generații, un decalaj între principii, convingeri și idealuri, o criză a familiei, o amânare a momentului întemeierii ei, uneori până la dispariția intenției de a o mai face, o creștere a numărului divorțurilor, ceea ce face ca numărul soților care se despart în mod nefiresc, prin divorț, să depășească numărul celor care sunt despărțiți, în mod firesc, de moarte, deși toți au spus, în clipa căsătoriei - „până când moartea ne va despărți”.

Astăzi, există tot mai multe familii monoparentale, tot mai multe persoane care trăiesc singure și în izolare, chiar și în mari aglomerații de populații, metropole, megalopolisuri și conurbații, și nu doar bătrâni uitați, ci persoane cu vârste tot mai tinere. Pentru astfel pe persoane, rețelele de socializare, fie ele chiar și virtuale, ar trebui să aducă un beneficiu, însă, ca orice oportunitate, și aceasta are un preț real - sporirea sentimentului de singurătate.

S-ar putea spune, astfel, că omul contemporan a reușit trista performanță de a transforma propriul suflet într-un pustiu, în care vântul superficialității și al ignoranței, în materie de țel și sens, suflă fără încetare.

Prietenii online care dau dependență și care îi atrag pe tinerii jucători nu sunt periculoase pentru ceva ce ne oferă, ci din cauza lucrurilor pe care nu pot să ni le ofere: ocazia să învățăm ce înseamnă să stăm, față în față, în timp ce avem o conversație cu o altă persoană. Dansul degetelor care lovesc tastele - chiar și interacțiunile la distanță prin camere web - se supune unui cu totul alt ritm și transmite informații pe o lățime de bandă mult mai îngustă (...). Oamenii care comunică prin webcam nu par să se privească în ochi niciodată, pentru că ochii celorlalte persoane nu sunt perfect aliniați cu cea cameră web care le transmite lor privirea ta”

Nicolas Carr, în lucrarea sa Cușca de sticlă, observă că, deși trăim într-o lume a confortului și oportunităților, aceasta este și o lume a lipsei de țeluri și a depresiei, incidența globală a acesteia și a tentativelor suicidare, datorate lipsei de sens a vieții și a unor relații sociale protectoare, de calitate, fiind într-o înspăimântătoare creștere. Vom ajunge, oare, să apreciem cuvintele lui Sartre, care considera că „Infernul este ceilalți”, o profeție?

Oare nu se impune să fim cu toții, producători și consumatori de high-tech, cu mai multă luare aminte la cuvinte precum cele ale părintelui Cleopa, care spunea că „Sfârșitul lumii va fi când nu va mai exista cărare de la om la om”, adică atunci când se va răci dragostea dintre oameni? Iar lipsa comunicării sincere și directe este o formă a acestui îngheț spiritual.

Pr. Prof. Dr. Ioan Teșu

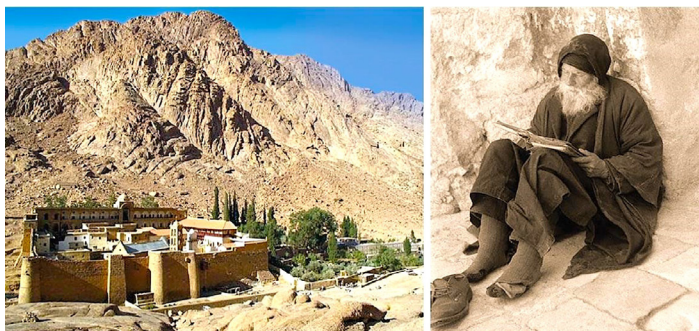

„Cercetatu-ne-a pe noi de sus Mântuitorul nostru, Răsăritul răsăriturilor, și cei din întuneric și din umbră am aflat adevărul: că din Fecioară S-a născut Domnul”
(Luminânda Nașterii Domnului)

TERAPIA SFINŢILOR PĂRINŢI PENTRU O MINTE SĂNĂTOASĂ

Traditia Bisericii Ortodoxe poate fi cuprinsă într-un prețios manual de psihoterapie. Autorii acestuia, Sfinții Părinți, frapază prin simplitatea terminologiei și precizia tratamentului împotriva bolilor minții. Terapiile științifice, limitate de explicații raționale, nu îi pot întrece în rezultate pe acești mari doctori duhovnicești nici astăzi, când depresia este atât de răspândită în societate. Un îndemn al Sfântului Maxim Mărturisitorul relevă fundamentele unei minți sănătoase: dragostea, înfrânarea și rugăciunea.

Demersul psihoterapeutic al Sfinților Părinți poate fi sintetizat într-o propoziție astfel: revenirea la tine însuși. Adică, întoarcerea din exterior la liniștea dinlăuntru. Scopul final este reînnoirea persoanei în sensul repunerii acesteia în comuniunea firească cu Dumnezeu. Pentru a face ordine în minte, însă, trebuie acceptat mai întâi faptul că acolo există dezordine. Adică, o învălmășeală de stări provocate de gânduri impulsive, rele, care hrănesc patimi. Sfinții Părinți enumeră opt astfel de cugete nocive pentru minte transpuse în comportamente pătimase: lăcomia, desfrânarea, iubirea de bani, mânia, întristarea, lenea, slava deșartă, mândria. Psihologii sondează lumea interioară a individului prin raționalizarea trăirilor și de aici riscul de eroare în tratarea disfuncțiilor. Sfinții Părinți, însă, operează în straturile cele mai adânci ale sufletului cu precizia cercetătorului care a experimentat mai întâi pe sine tratamentul și, căutând să înlăture cauza, nu efectele, aplică metodele terapeutice optime vindecării, dar și prevenirii bolilor minții.

În inimă este mintea

Sfântul Grigorie Palama folosește termenul minte cu două sensuri: ca suflet în ansamblu și ca putere a lui. Sufletul este „plin de binecuvântata insuflare a harului lui Dumnezeu” și este înzestrat cu trei calități: „mîntală (înțelegătoare), cuvântătoare și duhovnicească”, spune el (Despre Sfântul Duh). Definiția sufletului dată de Sfântul Ioan Damaschin arată că acesta este o substanță vie, simplă, necorporală prin natura sa, invizibilă ochilor trupești, nemuritoare, rațională, spirituală (Dogmatica, Cartea a doua, capitolul XII). Sufletul și mintea au fost create după chipul lui Dumnezeu. Sufletul se află în relație cu Dumnezeu, împărțându-se de energiile dumnezeiești, scrie Cuviosul Nichita Stithatul (Despre suflet). Dumnezeu Se revelează minții, în timp ce rațiunea, ca energie, formulează și exprimă experiențele minții. Sfântul Grigorie Sinaitul realizează o hartă a sufletului: „gândurile sunt în partea rațională; patimile furioase, în iuțime; amintirea dorinței dobitocești este în partea poftitoare. În partea înțelegătoare se formează nălucirile, iar în cea cugetătoare răsar și lucrează chipurile”, altfel spus conceptele (Capete folositoare). În inimă se află mintea și toate cugetele sufletului și încrederea lui, subliniază Sfântul Macarie Egipteanul (Cuvinte ascetice și epistole).

Revenirea în sine

Cauza majoră a bolilor sufletului este gândul trufaș, care se cuibărește în inimă și astfel schimonosește personalitatea omului. El devine egocentric și se crede invincibil, iar când realitatea îi arată contrariul, îl cuprind depresia și toate angoasele ce o acompaniază. Contrar psihologiei, care pune accent pe socializare, schema psihoterapeutică a Sfinților Părinți are la bază procesul de curățare a minții prin oprirea pornirilor pătimase, a gândurilor rele, iar aici fundamentală este retragerea, un timp, de lume. Este comparabilă situația cu lecturarea unei cărți, când liniștea devine necesară pentru limpezirea minții și înțelegerea celor citite.

Isolarea de lume, exterioară și/sau lăuntrică prin „revenirea în sine”, nu înseamnă pasivitate, ci „trezvie”, adică „absența incertitudinii și a confuziei” prin nepățimire. Sfântul Isaac Sirul lămurește că nepățimirea nu înseamnă să nu mai simți patimile, ci să nu le mai primești (Cuvinte către singuratici). Concluzia unei istorioare relate de un bătrân din Pateric dezvăluie cel mai bine nevoia izolării de lume: „Cel ce trăiește în lume cu oamenii de tulburarea gâlcevilor lumești este tulburat și întunecat și nu-și vede păcatele și răutățile sale. Iar dacă se deosebește pe sine și iese din gâlceavă, atunci i se limpezesc inima și mintea și toate simțurile lui. Astfel, își cunoaște păcatele și răutățile sale” (Revue de l’Orient chrétien, XVIII, Patrum, série anonyme). Înțelegem de aici că izolarea, sau isihasmul în terminologia Sfinților Părinți, este o cale deschisă tuturor și că nu este importantă atât retragerea fizică de lume, cât tăcerea lăuntrică. Desigur, sunt Sfinți Părinți care leagă în mod obligatoriu izolarea lăuntrică de singurătatea exterioară. Dar să ne amintim istorioara cu Sfântul Antonie cel Mare, întrecut în viața duhovnicească de un curelar din Alexandria, sau pe cea a Sfântului Grigorie Sinaitul, care a preferat să își trimită ucenicul, pe Isidor, din Muntele Athos la Tessalonic pentru a fi model și călăuză unui grup de laici de acolo decât să îl tundă în monahism. Sunt exemple care arată că izolarea lăuntrică nu este condiționată de cea fizică. De altfel, o remarcă inspirată, la povestea Sfântului Grigorie Sinaitul și a ucenicului său, o face Mitropolitul Kallistos Ware, care afirmă că sfântul nu ar fi procedat așa dacă ar fi considerat că vocația de „isihast urban” este o contradicție de termeni (Rugăciune și tăcere în spiritualitatea ortodoxă).

Rugăciune, și nu frământare

Curăția minții înseamnă a nu îngădui gândurilor rele să sălășluiască în suflet. Potrivit Sfântului Macarie Egipteanul (Omilia a XV-a, cap. 8), a avea inima curată înseamnă a nu judeca pe nimeni, a-i privi pe toți cu „gând nevinovat și ochi curat”. Pentru cel cu inima curată, „trebuie să devină un fapt firesc și obișnuit acela de a nu defăima pe nimeni, a nu osândi, a nu urî sau iscodi pe cineva”. Dar o minte curată nu se dobândește prin împlinirea unei singure porunci, ci a tuturor poruncilor, iar inima nu se poate curăți fără lucrarea Duhului Sfânt, precizează Sfântul Simeon Noul Teolog. El pune în valoare, astfel, puterea rugăciunii. Pentru Sfinții Părinți, cea mai puternică rugăciune este cea de chemare a numelui lui Iisus Hristos, în profundă smerenie și căință. În acest fel, patimile se transformă în virtuți și se dobândește curățirea inimii.

Rugăciunea în tăcerea lăuntrică nu înseamnă negarea lumii, ci punerea ei în valoare. Prin rugăciune, omul poate privi dincolo de lume, spre Iisus Hristos Cel nevăzut, și să se reîntoarcă pentru a o

continuare în pagina 13

DESPRE PATIMA MÂNIEI

Fiecare dintre noi a observat, nu de puține ori în viață, că nesatisfacerea unei dorințe, unei pofti, a unui moft - cum ar fi spus nenea Iancu - ne pricinuieste de obicei iritare, nervozitate, mergând până la apriga mânie. Mâniosului îi este afectată partea irascibilă a sufletului.

Încă de la zidirea sa, omul a fost înzestrat cu această putere irascibilă. Rostul ei firesc era să se opună diavolului, păcatului, înclinațiilor rele. Îndreptată împotriva aproapelui, a semenilor noștri, irascibilitatea se preschimbă în mânie - o boală pe care ar trebui să o conștientizăm și să facem tot ce ne stă în puteri să ne lecuim de ea.

Experiența vastă a Sfinților Părinți le-a permis o sondare profundă a abisurilor sufletului uman. Ei disting între anumite forme de mânie, nemanifestate în exterior - resentimentul, ranchiuna, ura, și una lăuntrică - indispoziția.

Se pune imperios întrebarea: care este sursa primă sau ultimă a mâniei? Sfântul Maxim Mărturisitorul consideră că la originea patimii mâniei stă întotdeauna iubirea trupească de sine. În „Cuvântul ascetic“, el scrie: „Am ales mai mult cele materiale în loc de porunca iubirii și, îngrijindu-ne de ele, ne războim cu oamenii. Se cuvine deci să punem iubirea de orice om mai presus decât cele văzute și decât însuși trupul“. Sfântul Ioan Sinaitul, în „Scara“ sa, ne învață că mânia poate fi stimulată atât de desfrânare, cât și de prea multa odihnă pe care i-o acordăm trupului. Teologul Jean-Claude Larchet comentează aici: „Odihnindu-l (pe trup) peste măsură, îi furnizăm un capital de energie care poate fi ușor folosit la întărirea puterii agresive a sufletului, în același timp producându-se o slăbire a trezviei duhovnicești și a voinței, care o pot controla și stăpâni“.

Sfântul Marcu Ascetul arată că mânia poate avea ca pricină mândria sau slava deșartă: „Această boală îi lovește pe cei care urmăresc înțâietatea în ceea ce privește onorurile“; „patima aceasta (mânia) se sprijină mai ales pe mândrie; prin ea se întărește și se face nebiruită“. La fel susține Sfântul Vasile cel Mare în „Omiliile“ sale: „Nu cuvintele unuia sau altuia provoacă în noi supărarea, ci mândria noastră de a ne socoti mai buni decât cel care ne-a insultat, prețuirea exagerată pe care fiecare o avem despre noi.“

Pagubele pe care mânia le provoacă sufletului sunt mari și variate. Tulburarea este prima dintre ele. Sfântul Marcu Ascetul scrie că „patima nerațională a mâniei pustiește, zăpăcește și întunecă tot sufletul“. Omului mânios îi este afectată rațiunea. El nu mai poate judeca rațional, nu mai poate avea un comportament rațional. În tâlcuirea sa la „Tatăl nostru“, Sfântul Maxim Mărturisitorul scrie: „Mânia alungă silnic rațiunea și scoate afară din legea firii cugețarea“. Despre modul în care patima nestăvilă a mâniei afectează activitatea rațională a sufletului, Sfântul Ioan Gură de Aur, în „Omi-

liile la Facere“, spune: „Cu adevărat, un om cuprins de mânie se aseamănă cu un nebun. Uită-te că omul cuprins de mânie e ca nebun; când demonul mâniei intră în el, îl face să-și iasă din minți și-l împinge să facă lucruri potrivnice celor ce se cuvin a fi făcute. Mânioșii nu mai văd bine, nici nu fac ce trebuie, ci ca și cum li s-ar fi stricat simțurile și și-ar fi pierdut mințile, așa fac totul (...) (Ei sunt) striviți cu totul de mânie“.

Răsfoind „Patericul egiptean“, învățăm cât de urăcioasă este această patimă înaintea lui Dumnezeu, dar și câtă răbdare și credință în El ne sunt necesare pentru a ne tămădui de ea. Avva Agathon, de pildă, grăia: „Mâniosul, chiar dacă învie morții, tot nu-I este plăcut lui Dumnezeu“. Despre lupta încrâncenată cu mânia, avva Amonas, ucenicul Sfântului Antonie cel Mare, mărturisea: „Am petrecut 14 ani la Sketis rugându-mă lui Dumnezeu, zi și noapte, ca să-mi dea har să înving mânia“.

Sfinții Părinți ne-au diagnosticat amănunțit condițiile spirituale, psihologice și sociale care favorizează dezvoltarea sentimentelor toxice de mânie sau furie (apogeul mâniei). Dar care ar fi mijloacele de combatere eficiente a ei? Potrivit lui Evagrie Ponticul, patima mâniei poate fi stărpită cultivând, în primul rând, blândețea: „Furia și ura sporesc irascibilitatea, dar blândețea o micșorează chiar și pe cea care există“. Abținerea de la satisfacerea celorlalte pofti sau patimi reprezintă un alt mijloc eficient de vindecare: „Căci blândețea e o netulburare a irascibilității care survine prin privarea de plăcerile supuse stricăciunii“. Sfântul Ioan Gură de Aur recomandă și el blândețea ca fiind cel mai potrivit antidot împotriva mâniei: „Cum poți să lupți împotriva mâniei? (...) Prin blândețe, căci a te lupta cu ceva înseamnă a fi de partea a ceea ce i se împotrivesc“. Omul blând ajunge să rămână impasibil în fața evenimentelor externe care îi alungă pacea interioară, după cum ne învață Sfântul Ioan Scărarul: „Blândețea este starea nemișcată a sufletului, care rămâne același în necinstiri, ca și în laude“.

Exercițiul răbdării ne poate, de asemenea, folosi în lupta noastră personală cu patima mâniei. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune în „Cuvântul ascetic“: „Îndelunga răbdare (înseamnă)... a sta neclintit în împrejurări aspre și a răbda relele; a aștepta sfârșitul încercării și a nu da drumul iușimii la întâmplare; a nu vorbi cuvânt neînțelept, nici a gândi ceva din cele ce nu se cuvin unui închinător al lui Dumnezeu“. În final, să rememorăm sfatul Mântuitorului: „Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre“.

Ciprian Voicilă, Sociolog

rațională a lui cu rugăciunea. Și lumina minții nu se va întuneca niciodată“. Schematizând, metoda sa terapeutică se sprijină pe trei elemente: dragostea, înfrânarea și rugăciunea.

Psihoterapia duhovnicească a Sfinților Părinți propune un parcurs „medical“ nu tocmai ușor, de aceea Sfântul Ioan Scărarul atrage atenția că doar „sufletul viteaz își învie mintea ucisă“ (Cartea despre nevoințe). Este, însă, modalitatea sigură de reintegrare a minții, „împrăștiată de simțuri în afara inimii“, iar inima este organul „rațional fundamental al omului“, arată Sfântul Grigorie Palama (Triade).

Elena Gabriela Zamora

vedea cu alți ochi. Rugăciunea este renunțare la gânduri, de aceea Sfântul Simeon Noul Teolog atenționează că „frământarea multă și la vreme nepotrivită întunecă și tulbură cugetarea și scoate din suflet rugăciunea curată și căința“. Pe de altă parte, frământarea „aduce oboseală în inimă“ și, prin aceasta, „înăsprire și învârtoșare“, iar astfel oamenii ajung la deznădejde. Precum și la alte boli descrise de aceiași Sfinți Părinți: întunecarea, apatia, insensibilitatea, închipuirea, impulsivitatea, indiferența, întinarea. Pentru toate aceste maladii, Sfântul Maxim Mărturisitorul prescrie următorul tratament: „Înfrânează iușimea sufletului cu dragostea, veștejește partea poftitoare a lui cu înfrânarea, înaripează partea

„În Ortodoxie recunoaștem tot ce e mai adânc și bun în noi”

A analizând structura noastră sufletească, Nicolae Iorga spunea că aceasta „este făcută din Ortodoxie tot atât cât este făcută din sângele originii noastre daco-romane”. Biserica Ortodoxă a hrănit sufletul poporului român, ajutându-l să depășească vitregiile istoriei, integrându-se organic în viața și istoria sa bimilenară. „Biserica poporului ortodox este a sufletului lui, nu a unui șef suprem din afară, nici o confesiune nouă din import, ci crescută odată cu poporul, trăind cu el și din viața lui, suferind și bucurându-se cu el, Biserica «legii» și a inimii lui, în afară de care și împotriva căreia el nu poate concepe și realiza creștinismul.”

După retragerea aureliană - retragere a administrației și armatei romane la sud de Dunăre - sfaturile și poruncile Bisericii au luat locul autorității oficiale. „În lipsa sancțiunii administrative a statului, a rămas avertismentul moral reprezentat de cuvântul lui Hristos.” Astfel, Evanghelia a ajuns un fel de lege nescrisă, ținând locul legislației profane. Pentru român, „legea strămoșească” - legea Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos - a reprezentat și încă mai contează drept lucrul cel mai de preț la care se raportează de fiecare dată.

Păstrând și continuând tradiția modelului bizantin, între Biserică și Stat a existat o relație simfonică la noi. Episcopii aveau însărcinări administrative, de supraveghere a mănăstirilor, de gestionare a bunurilor episcopale și juridice, referitoare atât la laici, cât și la clerici. Ierarhii judecau abaterile de ordin moral și acordau sancțiuni spirituale.

Până în secolul al XVII-lea nu au existat norme referitoare la organizarea instanțelor de judecată. Funcționarea acestora era reglementată de tradiție, de dreptul cutumiar, și se raporta la hotărârile puterii centrale. De aceea, orice sentință pronunțată era considerată a fi un act al instanței supreme, iar reprezentanții acesteia erau singurii care puteau dispune aplicarea ei. Voievozii erau singurii în măsură a dispune refuzarea sau confirmarea privilegiilor juridice. Ei puteau să se substituie diverselor tribunale, cărora le puteau anula hotărârile, din postura de principală instanță de apel. În Bizanț, împăratul era judecătorul suprem prin excelență, iar toate instanțele aveau competență derivată din a sa. Tocmai de aceea, el putea funcționa ca o instanță supremă, cu competență universală.

Până în epoca modernă, clerul judeca cauze bisericești, dar și civile sau penale Pravilele românilor, elaborate după modelul codurilor de legiuiri din Imperiul Bizantin, au statornicit reglementări atât civile, cât și bisericești pentru abaterile săvârșite. Pravila se adresa clerului de mir, mai ales celui din lumea satelor, care trebuia determinat să-și încadreze

comportamentul în normele canonice și să conducă enoriașii în spiritul legilor bisericești. În acest cadru se înscriu Pravila cea mică (1640), Pravila cea mare (1652), Pravila lui Vasile Lupu (1646).

Pornind de la modelul bizantin al legăturii Biserică-Stat, voievozii români au acordat pe parcursul Evului Mediu românesc mitropoliților și episcopilor din voievodatele lor drepturi juridice mai mari sau mai mici. În secolele XIV-XV, clericii au primit dreptul de a judeca cauze civile, dar și penale. În timp, competența lor s-a restrâns la cele strict canonice.

Dimitrie Cantemir, în lucrarea sa *Descrierea Moldovei*, spunea că mitropolitul și episcopii aveau un teritoriu bine definit asupra căruia își exercitau jurisdicția bisericească. Atunci „când e vorba de vini mai mari, care trebuie să fie ispășite cu moartea sau cu luarea darului, numai preoții simpli, ieromonahii sau monahii stau sub judecata episcopilor lor, pe când stareții, arhimandriții și episcopii nu pot fi pedepsiți decât de către domn”.

Încă de la constituirea statelor feudale, ierarhii ortodocși au fost prezenți în sfatul domnesc, sfătuind și sprijinind voievodul pentru luarea deciziilor celor mai bune. De asemenea, mitropolitul era sfătuitorul de taină al domnului, participând și oficiind la toate marile evenimente din viața țării și a voievodului. Era o manifestare a simfoniei bizantine, în care Biserica și Statul conlucrau pentru binele țării și al poporului.

Istoria noastră tumultuoasă, în care Țările Române au fost înconjurată de mari puteri dornice să subjuge și să cucerească aceste pământuri, a determinat participarea vlădicilor țării și a clericilor la marile evenimente, mobilizând poporul pentru apărarea ocinilor (ocină = proprietate, moșie, moștenire) noastre românești. Mitropoliții și episcopii noștri au îndeplinit misiuni diplomatice în afara țării, încheind pace și stabilind alianțe, slujindu-și cu loialitate domnitorul. Un exemplu în acest sens îl constituie pacea încheiată de Mitropolitul Varlaam între Matei Basarab și Vasile Lupu, în 1644. Mărturie a acestei păci o constituie ridicarea celor două locașuri de cult: Mănăstirea Stelea din Târgoviște și Mănăstirea Soveja din județul Vrancea.

Mitropolitul, reprezentantul voievodului în diplomația externă

Reprezentanții de seamă ai Bisericii, mitropolitul și episcopii, uneori și egumenii marilor mănăstiri, au jucat un rol politic însemnat în viața țării. Mitropolitul Teoctist al Moldovei este cel care „l-a pomăzuit” pe voievodul Ștefan cel Mare în 1457 pe câmpul numit Direptate. Ignatie Sârbu, Mitropolitul Țării Românești, a fost trimis de Constantin Șerban în solie în Transilvania (1655), pentru a cere sprijin principelui Gheorghe Rackoczy II. În Moldova, Mitropolitul Ghedeon va fi trimis la Moscova de către Gheorghe Ștefan (1656), pentru a încheia o alianță antiotomană cu țarul Rusiei, Alexei Mihailovici.

Dar nu numai ierarhii Bisericii Ortodoxe au participat la evenimentele țării. Observăm prezența clerului mirean și monahal la evenimente precum: Răscoala condusă de Horia, Cloșca și Crișan (1784), Revoluția lui Tudor Vladimirescu (1821), Revoluția de la 1848, Războiul de Independență (1877-1878); Răscoala din 1907. Clericii români au fost în fruntea poporului susținând doleanțele de veacuri, promovând dragostea de Dumnezeu și de țară. Printre aceștia, cei mai cunoscuți, fiind consemnați în istoria noastră, au fost arhimandritul Eufrosin Poteca și preotul Radu Șapcă. „De aceea iubim noi atât de mult Ortodoxia, pentru că iubim sufletul neamului nostru,

continuare în pagina 15

Epuizarea cuvintelor

Pământul devine tot mai tăcut sub povara cuvintelor scrise. Trilioane de gigabiți de informație rememorează orice comunicare umană în limbajul literiei, al imaginii, al codurilor inserate pe plăcile de bază ale tuturor mecanismelor tehnologice. Cuvântul rostit începe să moară, înecat în degetele harnice ale oamenilor robotizați de excesul scrisului. Scriem oriunde: pe telefon, pe tabletă, pe pereții minții noastre haotice. Scriem cu stiloul, cu pixul, cu degetele pe ecranele tactile, dar nu mai vorbim. Am ajuns doar să comunicăm, dar nu vorbim. Transmitem semnale oarbe în spațiul de cunoaștere al celorlalți. În spatele acestui conglomerat de informație se află mulți oameni epuizați. Cei în care „Cuvântul” nu se poate manifesta niciodată. Mulți dintre ei au scris enorm, au comunicat în diverse prelegeri la fel de mult, au ținut sesiuni de training, au excelat în orice tip de comunicare modernă. Pune-i să spună un „te iubesc” din inimă... Mai bine ți-ar fi fost să nu-l fi auzit niciodată. Parcă ar fi fost născut de o inimă din plastic. Este flasc, lipsit de orice fel de inflexiune, eșec al unei întregi vieți, un simplu rebuț.

În schimb, mergi la chilia unui pustnic sau într-o mănăstire cu o viață de obște întemeiată pe slujbe liturgice ținute cu strictețe, în care tăcerea se îngemănează cu o simțire atât de adâncă, încât Dumnezeu pare să-ți vorbească prin toate acțiunile pe care le trăiești. Nu vei auzi nici acolo multe cuvinte, dar nici unul nu va fi contrafăcut. Toate se vor naște din inima celor care trăiesc în rugăciune. Iar de nu vei vrea să mergi la mănăstire, atunci stai în tăcere câteva minute zilnic pentru a nu-ți uita glasul interior, pentru a nu te înstrăina de propria ta inimă. Iar apoi roagă-te cu smerenie să nu-l uiți, să nu ajungi să te privești în oglinda propriului suflet ca într-o apă tulbure. Te vei mai recunoaște? Vei mai ști cine ești dacă te lași atras de inundația informațională modernă în care glasul tău interior devine mut?

Uneori, pare că și predica și cuvintele preoților, în general, sunt lovite de această sterilitate a informației moderne. Pentru a capta auzul omului de azi, preotul se vede adesea nevoit să apeleze la unele filme, la cărți științifice sau la modă, la un dialog modest din punct de vedere intelectual sau, din contră, destul de elevat. Din dorința de a ne face tuturor toate fără a păstra vreo limită, ajungem uneori să nu mai fim nimic pentru nimeni. **Identitatea se pierde când trăirea interioară se pervertește.** Seta și foamea de Cuvântul lui Dumnezeu încep să se facă simțite. Nu este destul să citești, trebuie să găsești și oamenii care îți pot explica, care te pot îndruma în direcția potrivită pentru a trăi cu adevărat viața alături de Dumnezeu, pentru a te hrăni duhovnicește cu ceea ce trebuie. Ne culturalizăm mult. Este momentul să ne întoarcem din toată inima către Cuvântul lui Dumnezeu, altfel riscăm să epuizăm cuvintele inutile. Iar vorbirea deșartă nu este un păcat atât de mic, mai ales dacă ne uităm la ușurința cu care toți scriu și vorbesc astăzi.

Pr. Adrian Agachi

„Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc. Că pentru noi S-a născut prunc tânăr, Dumnezeu Cel mai înainte de veci.”
(*Condacul Nașterii Domnului*)

„Taină minunată și neobișnuită văd, cer fiind peștera, scaun de heruvimi Fecioara, ieslea sălășluire, întru care S-a culcat Cel neîncăput, Hristos-Dumnezeu, pe Care, laudându-L Îl mărim.”
(*Cântarea a IX-a, Catavasiile Crăciunului*)

pentru că ne recunoaștem în ea tot ce este mai adânc și mai bun în noi, pentru că aspirațiile și idealurile ei au devenit aspirațiile și idealurile noastre. Dacă orice om și orice popor când trăiește pentru o misiune, și nu numai pentru ca să consume bunuri materiale, este purtătorul unei idei, apoi neamul nostru este purtătorul prin excelență al Ortodoxiei”, menționa într-un articol din Telegraful Român părintele profesor Dumitru Stăniloae.

Ridicarea de mănăstiri în zonele strategice ale țării, având rostul de apărare a acesteia ca puncte fortificate, a constituit una dintre preocupările voievozilor români. Astfel, Matei Basarab a ctitorit mănăstiri în partea sud-carpatică a Țării Românești (mănăstirile Tismana, Arnota, Govora), dar și spre Dunăre (mănăstirile Strehaia, Sadova, Brâncoveni, Drăgănești, Negoști, Slobozia); spre granița cu Moldova și spre drumul care venea de acolo (mănăstirile Măxineni și Pinu), la București și în împrejurimi (mănăstirile Căldărușani, Plumbuita, Plătărești); în apropiere de capitala de atunci a țării, Târgoviște (mănăstirile Câmpulung și Brebu). Aceste locașuri

de cult erau puternic întărite și aveau drept ocrotitori sfinți militari. În situația în care tronul Țării Românești sau al Moldovei era vacant, locotenența domnească era asigurată de mitropolit alături de Sfatul țării. Un exemplu îl constituie și Regența instituită după renunțarea la tron a lui Carol al II-lea în 1927. Din această regență au făcut parte: principele Nicolae, Patriarhul Miron Cristea și academicianul Gheorghe Buzdugan. Patriarhul Miron Cristea a deținut și funcția de președinte al Consiliului de Miniștri, aflându-se așadar în fruntea unui guvern, denumit în mod simbolic Miron Cristea (1 februarie 1938 - 6 martie 1939).

Biserica Ortodoxă Română a fost, este și va fi alături de poporul român în toate eforturile sale de păstrare a identității, de realizare a unității naționale depline, de susținere a progresului economic și de edificare a tuturor obiectivelor sale istorice, considerând că, slujind lui Dumnezeu, slujești oamenilor.

Adrian Ignat

TEOLOGIA COLINDELOR ROMÂNEȘTI

Esența Teologiei Ortodoxe este mărturisită în Simbolul de credință, iar în cultul Bisericii - în cântările liturgice - această esență este dezvoltată. Din cultul Bisericii fac parte și colindele care cuprind întreaga teologie. Colindul „Slavă s-aibă nesfârșită” mărturisește pe Dumnezeu, Unul în Ființă, dar întreit în persoană: „Slavă s-aibă nesfârșită /Dumnezeirea-ntreită/ Unimea nedespărțită/ Tatăl Atotțiitorul/ Și Fiul Izbăvitorul/ Și Duhul Mângâietorul/ Unul fiind în trei fețe...”

Anonimatul majorității autorilor colinelor românești arată smerenia lor. Cu toate acestea, teologia acestui colind (și nu numai) nu e cu nimic mai prejos față de cântările Canonului Sfântului Andrei Criteanul: „Nedespărțită în Ființă, neamestecat în Fețe, Dumnezeu, Te teologhisesc pe Tine, o Dumnezeire în Treime”. Ambele „texte” expun nu numai o teologie didactică, ci și una doxologică. Colindele românești cuprind întreaga istorie a mântuirii de la căderea lui Adam și până în Eshaton.

Căderea lui Adam

“Că Adam când a greșit/ Domnul de Rai l-a lipsit ” (Asta-i seara de Crăciun), dar nu l-a lăsat de izbeliște (în păcat și în moarte), ci l-a căutat: “Adame, unde ești?” (Fac. 3, 9). Întrebarea nu se referă la o depărtare fizică, ci la una spirituală. Adam a căzut din starea în care l-a așezat Dumnezeu prin creație. Deși omul era cel care suporta consecințele căderii - ”au cunoscut că erau goi” (Fac. 3, 7) -, totuși nu Adam a avut inițiativa căutării ori întoarcerii la Dumnezeu, ci Dumnezeu Însuși, fapt pentru care îi făgăduiește un Răscumpărător: “Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei. Aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” - (Fac. 3, 15). Această menționare o găsim în colindele: “Doamne, a Tale cuvinte,/ care s-au scris mai-nainte,/ s-au plinit precum și scrie/ Moise la carte întâie...” , “Astăzi s-a născut/ Cel fără de-nceput/ Cum au spus proorocii” (O, ce veste minunată).

Întruparea lui Hristos

Întruparea lui Hristos constituie împlinirea profeției făcută omului de Dumnezeu, dar și împlinirea tuturor proorocirilor, la momentul Bunei Vestiri:

“Colo-n sus pe vremea ceea,/ În frumoasa Galileia,/ O Fecioară viețuia/ Ce Maria se numea./ Nazaret era orașul / Unde ea-și avea lăcașul;/ Într-o zi Maria sta/ Singură și se ruga./ Când de-odată ce văzuse?/ Casa toată se umpluse./ De-o lumină lucitoare/ Ca lumina de la soare./ Îngerul Gavriil intrase/ La Sfânta Fecioară-n casă,/ Și din zboru-i se opri/ «Bucură-te», îi grăi./ Nu te-nspăimânta Maria/ Că vei naște pe Mesia/ Fiul al Domnului va fi/ Și Iisus se va numi/ Care cu puterea sa/ Va împărăți lumea/ Care cu a sa putere/ Ne va mântui de rele” (Colo-n sus pe vremea ceea).

Nașterea lui Hristos

”Dumnezeu Preasfântul/ Colindând pământul/ A vrut să nu mai fie/ Potop și urgie” (Dumnezeu Preasfântul); fapt pentru care Tatăl a trimis pe Fiul Său în lume: “Pe Fiul în al Său nume/ Tatăl L-a tri-

mis în lume/ Să Se nască/ Și să crească/ Să ne mântuiască” (O, ce veste minunată). Colindul acesta menționează Întruparea și scopul ei, conform cuvintelor Sfântului Evanghelist Ioan: „Într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (In. 3, 16).

Fiul lui Dumnezeu este veșnic asemenea Tatălui: “Astăzi S-a născut/ Cel fără-de-nceput”, iar evenimentul Nașterii, deși a avut loc în urmă cu peste 2 000 de ani, totuși Fiul lui Dumnezeu e veșnic și astfel ne face și pe noi contemporani cu Sine. De aceea cântările sunt la timpul prezent, și nu la trecut (Nouă azi ne-a răsărit).

Potrivit profețiilor din Vechiul Testament, Fiul lui Dumnezeu - Soarele dreptății - va răsări: “...și voi face să răsară din Iacov o Odraslă” (Is. 65, 9); “o stea răsare din Iacov” (Num. 24, 17); “și va răsări pentru voi... Soarele dreptății” (Mal. 3, 20).

Colindele relevă fecioria Maicii Domnului și deopotrivă însușirea de Teotokos: “N-ai știut tu, Viflaime/ Cu câtă dragoste vine/ Cea mai Sfântă-ntre Fecioare/ A Domnului Născătoare?” (Viflaime, Viflaime).

De asemenea, se evidențiază, pe de o parte, unirea firii dumnezeiești cu firea umană în Persoana Fiului lui Dumnezeu: “În colindă mi se-ngână/ Pui de om cu pui de cer” (Oaspeți cu azur în gene).

Autorul colindului își arată toată dragostea și afecțiunea lui în sintagma “Pui de om cu pui de cer” față de ceea ce Sfânta Scriptură numește Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu; iar pe de altă parte, realitatea concretă a trupului născut al lui Hristos din Fecioara Maria: “Mântuitorul și Izbăvitorul cu trup S-a născut” (Praznic luminos). Un trup aparent, așa cum afirma erezia dochetistă, nu are nevoie de lapte pentru hrană, nici de scutece pentru înfășurare: “Nu mai plânge Maica mea/ Scutecele noi ți-om da/ Preacurata/ Pruncul sfânt de-înfășa” (La Vitleem colo-n jos); “Nouă azi ne-a răsărit/ Domnul Iisus Hristos/ Mesia cel mult dorit/ Din Fecioară S-a născut/ Și cu lapte S-a crescut/ Cu scutece S-a înfășat/ Și în brațe S-a purtat” (Nouă azi ne-a răsărit). Hainele nu pot sta pe o hologramă.

Versurile: “Pruncul S-a născut sărac/ Și e frig și e flămând” (Sus cer negru, jos ninsori), “Și cu lapte S-a crescut” - arată afectele firii umane a Mântuitorului.

Întruparea a fost într-o smerenie: ”Hristos Iisus (...) Dumnezeu fiind, n-a socotit a fi o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor...” (Filip. 2, 5-7). Colindele „Nouă azi ne-a răsărit” și „Doamne Iisuse Hristoase” preiau acest adevăr: „Cum e robul S-a smerit/ Și pe noi ne-a mântuit”; „Dumnezeu fiind din fire/ A luat chip de omenire”. La Întruparea Domnului a participat întreaga creație: “Îngerii cântau/ Păstori fluierau/ Magii se-nchinău”, “Cerul arde(a) luminos”, “Steaua sus răsare”, „ieslea boilor”. Dacă la jertfa Mântuitorului” pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat” (Mt. 27, 51), la naștere “Ploaia caldă, Fiul scaldă”, “Vântul bate/ nu-L răzbate/ Neaua ninge, nu-L atinge”. Consecința Întrupării este izbăvirea omului din robia diavolului: “Șarpelui cumplit, capu’ i s-a zdrobit”.

Jertfa și Înviere

Sfântul Antonie cel Mare deduce Învierea din Întrupare. Dar Învierea nu e posibilă fără jertfă. Așadar, colindele mărturisesc deopotrivă: **Jertfa**: „Coroană de trandafiri, va fi mâine patimiri” (Cetiniță, cetioară), „Hristos vine-ncetinel, spre patimă ca un Miel” (Azi cu

continuare în pagina 17

Însoțirea și călăuzirea copiilor în credință

Într-o zi un băiețel de doar câțiva anișori se străduia să adune toate pietricelele dintr-o curte și să le așeze la un loc, într-un colț. Foarte ambițios și dedicat, el a făcut nenumărate drumuri fără să se plictisească și fără să-și piardă concentrarea de la munca pe care o făcea. La un moment dat, cineva l-a întrebat: “- ce faci tu aici?”. Băiețelul i-a răspuns de îndată, “- o biserică”. Omul, uimit de ce aude, i-a mai adresat o întrebare “- ce să faci tu cu o biserică?”. Răspunsul a venit repede și de această dată, băiețelul spunând: “- Îl chem pe Doamne Doamne să vină în ea”.

Din această întâmplare, putem să ne dăm seama că un copil de doar câțiva anișori a înțeles că dacă îl cheamă pe Doamne Doamne, El vine. Convingerea și credința lui se datorează desigur grijii părinților care, dacă îl vor educa în duhul Evangheliei iubirii lui Hristos și al valorilor creștine, prin rugăciune și îndemn la viață sfântă și fapte bune, cu siguranță că nu îi va fi greu să înțeleagă mai târziu faptul că prin Milostivirea Lui infinită, Bunul Dumnezeu vine, se pleacă și intră în fiecare suflet-biserică de care este chemat. Totodată nu îi va fi greu nici să înțeleagă că Bunul Dumnezeu simte și mângâie fiecare lacrimă vărsată pe pământ, iertând tot răul și că astfel Dumnezeu înseamnă iubire, iar spațiul fizic cel mai apropiat de Dragostea Lui este biserica.

Părinții acestui copil au așezat primele pietricele la temelia sufletului lui și dacă vor căuta cu grijă pietricele plăcute Domnului, cum sunt: iertarea, iubirea, răbdarea, bunătatea, dăruirea, sinceritatea, nerisipirea, ascultarea, asumarea greșelii, respectul, atenția, și alte virtuți firești la care sunt chemați creștinii, aceste pietricele, ca dar către sufletele abia pornite la drum, îi vor călăuzi spre a înțelege mai bine scopul vieții duhovnicești care se desfășoară în biserică, dar și în afara ei.

Părinții nu pot oferi copiilor credința pe care ei o posedă, dar în schimb ei pot fi un exemplu pentru aceștia. Se știe că în mod incoștient un copil aflat în creștere imită, reproduce și înmagazinează tot ce vede și aude în jurul lui, chiar și mai târziu când își va înțemeia propria familie. Astfel, în primul rând faptele, iar apoi sfaturile părinților sunt cele mai importante pilde în călăuzirea lor spre credință. Rugăciunile, mersul la biserică, Spovedania, Sfânta Împărtășanie, dragostea și ajutorul oferit celor din jurul nostru, cinstirea

icoanelor sunt comportamente sau fapte care vorbesc copiilor de la sine despre credința în Dumnezeu.

Dacă Bunul Dumnezeu ne-a oferit fiecăruia în parte libertatea de a alege binele sau răul, oferindu-ne în schimb grija și dragostea Lui, această libertate trebuie oferită și de părinți copiilor, ce trebuie ajutați și îndrumați pentru a-și alege propriul drum, dar autoritatea nu trebuie să se întemeieze pe asuprire și constrângere, ci pe iubire, ajutor și dialog.

Așadar, să avem încredere în Mântuitorul nostru, în Maica Domnului și în Sfinți în ceea ce privește creșterea duhovnicească a copiilor și să ne rugăm mereu pentru ei, fiind încredințați că Duhul Sfânt, care pe toate le sfințește și desăvârșește, va lucra în viața lor într-un mod în care cu siguranță îi poate ajuta, mult mai mult decât am putea să o facem noi.

Liliana Capecci

toți să prăznuim), „Și Te-ai dat spre răstignire/ Pentru a noastră mântuire/ O, Iisuse nume dulce/ Ne-ai scăpat prin sfânta-Ți cruce” (Doamne Iisuse Hristoase); **Învierea:** „Hristos a-nviat din morți/ Ca să ne scape pe toți/ Cu moartea, moartea călcând,/ Tuturor viață dând” (Cinstiți creștini preaiubiți) și **Înălțarea:** „Astăzi prea Bunul Hristos/ Pe norul cel luminos/ S-a-nălțat de pe pământ/ La Părintele cel Sfânt” (Vino astăzi toată firea).

Întrucât Tatăl ni L-a dăruit pe Fiul Său, se cuvine să ne aducem și noi darul nostru Domnului, dar de rugăciune, de priveghere, de curățenie sufletească: ”Sus boieri nu mai dormiți/ Vremea e să vă gătiți/ Casa să v-o măturați/ Nu dormiți în astă seară/ Ci ședeți la privegheală/ S-așteptăm pe Domnul Sfânt/ Ca să vie pe pământ”, în Eshaton, la a doua Sa venire, întrucât judecata de apoi se va face nu în particular, ci fiecare cu neamul său (cf. Apoc. 7, 9). De aceea “Să ne fie de folos/ Nouă și la neamul nost’/ Nașterea lui Hristos” (Trei păstori). Iar mai presus de toate acestea să ne asemănăm cu Domnul: “Române să fii bun” (Din an în an).

Marian Sava

HRISTOS SE NAȘTE

Colind

Hristos Se naște pe pământ
În Vitleem Se-arată,
Cerurile se veselesc
Saltă zidirea toată.

În peșteră ni S-a născut
În ieslea cea săracă,
Al cerului Stăpân prea Bun
Ce lumea o împacă.

Îngerii cântă toți în cor
Slavă în înălțime,
Păstorii cu toiege-n mâini
Vin grabnic să se-nchine.

Făuritori ai României Mari înțemnițați de comuniști

Autoritățile comuniste au distrus nu doar partidele istorice, ci și personalitățile care au contribuit la Marea Unire din 1918. „Rând pe rând au fost arestați și condamnați liderii istorici care simbolizau Unirea, țărăniștii și liberalii, clericii și militarii, social-democrații și sindicaliștii,

ardelenii, bănățenii, bucovinenii, basarabenii. O mare parte au murit în închisori. Au scăpat de această soartă doar cei care muriseră înainte sau se aflau în străinătate. A fost un genocid al elitelor”, scria Romulus Rusan într-un articol dedicat acestei teme.

Pentru a ne face o idee despre personalitățile care au făurit Marea Unire și au avut un rol important în conducerea României Mari, trecem în revistă câteva dintre reperatele din biografia lor. Reiese că au avut studii temeinic însușite în marile centre universitare ale Europei, că au împărtășit valorile credinței noastre strămoșești și au pus mai presus de interesele personale binele comun al țării. Nu se temeau de cuvinte precum „patriotism”, „dragoste de neam” și „creștinism” pentru că ei le trăiau profund și autentic.

Pantelimon Halippa (1883-1979) a fost publicist și om politic, președintele Sfatului Țării în 1918 la Chișinău, promotor al Unirii cu România, ministru al Basarabiei după 1918, membru corespondent al Academiei Române. A fost arestat în 1950, înțemnițat la Sighet fără judecată, predat sovieticilor ruși în 1952. După ce a trecut prin 11 lagăre sovietice, inclusiv Siberia, a fost readus în România și închis la Aiud până în 1957.

Ion Mihalache (1882-1963), militant pentru Unirea Basarabiei cu țara, fondator al Partidului Național Țărănesc, a fost ministru al agriculturii și ministru de interne. În 1947 a fost arestat și condamnat la muncă silnică pe viață. A murit în penitenciarul de la Râmnicu Sărat, în 1963, după 16 ani de detenție, la 81 de ani.

Ioan Lupăș (1880-1967), cleric ortodox, istoric, participant la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918, demnitar în Consiliul Dirigent al Transilvaniei, deputat în Parlamentul României, ministru în mai multe guverne interbelice. Lupăș a fost arestat în 1950 și internat la Sighet până în 1955.

Iuliu Hossu (1885-1970), Episcop greco-catolic, a citit, la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia, Proclamația de Unire cu țara. A fost membru al Consiliului Dirigent, apoi senator în Parlamentul României. A suferit 5 ani în pușcăria de la Sighet.

Istoricul **Silviu Dragomir** (1888-1962), participant la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și secretar al acesteia, ministru în perioada interbelică. A fost arestat în 1949, internat la Sighet în mai 1950 și eliberat în 1955. A trăit la Cluj, până în 1962.

Ion Nistor (1876-1962) a fost istoric și un important militant unionist bucovinean, membru al Comitetului de Organizare a Adunării Naționale de la Cernăuți, care a hotărât Unirea cu România. După Unire, a fost ministru de mai multe ori din partea Partidului Național Liberal. A făcut 5 ani de închisoare la Sighet.

Mihai Popovici (1879-1966) a fost demnitar în Consiliul Dirigent, fruntaș al Partidului Național Țărănesc, de mai multe ori ministru în perioada interbelică. A fost deținut politic din 1947 până în 1955, a ispășit la Sighet.

George Grigorovici (1871-1950), membru fondator al Partidului Social-Democrat din Bucovina, a militat pentru Unirea Bucovinei cu România. A murit în închisoarea de la Văcărești, la 18 iulie 1950.

Ilie Lazăr (1895-1976) a reprezentat Maramureșul la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. După Unire a fost ales deputat în Parlamentul României. Comuniștii l-au închis de două ori, o dată în 1946, pentru 7 luni, iar a doua oară, din 1947 până în 1964.

Ion Flueraș (1882-1953), lider al Partidului Social-Democrat din Transilvania, membru al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, a fost arestat în 1948 și condamnat la 15 ani de temniță grea pentru „crimă de înaltă trădare”. A fost ucis de „reeducatii” din închisoarea Gherla, în 1953.

Aurel Vlad (1875-1953) a fost un promotor al Unirii din 1918, membru în Consiliul Dirigent, membru al Partidului Național Român și apoi fondator și fruntaș al Partidului Național Țărănesc, ministru al finanțelor, ulterior al cultelor și artelor. Arestat în 1950, la 75 ani, a fost dus la Sighet, unde a murit în 1953.

Daniel Ciugureanu (1885-1950), medic chirurg, fruntaș al Partidului Național Moldovenesc și unul dintre promotorii Unirii Basarabiei cu România, ministru în patru guverne interbelice, a fost arestat în 1950. A murit la scurt timp în penitenciarul demnitarilor de la Sighet.

Sever Bocu (1874-1951) a promovat la Paris necesitatea unirii Banatului istoric cu România, iar apoi, după Marea Unire, a fost deputat în Parlamentul României. A fost arestat de comuniști în 1950 și dus la Sighet, unde a murit după aproape un an.

Ghiță Popp (1883-1967) a fost un om politic și publicist important transilvănean, care a participat cu drept de vot la Marea Adunare de la Alba Iulia. A fost deputat în Parlamentul României în perioada interbelică, ceea ce a reprezentat o vină în ochii comuniștilor. A fost condamnat în 1948 la 10 ani de închisoare pe care i-a executat la Aiud. Marele pedagog, dar și unionist **Onisifor Ghibu** (1883-1972), demnitar în Consiliul Dirigent al Transilvaniei, a suferit în vremea comuniștilor doi ani în lagărul de la Caracal.

Istoricul **Zenovie Păclișanu** (1886-1957), care a fost secretar al Marii Adunări Naționale de la 1 Decembrie 1918, a făcut pușcărie pe motive politice din 1949 până în 1953 și a fost rearestat în 1957. A murit în arest.

Iuliu Maniu (1873-1953) a organizat și a participat la Marea Adunare de la Alba Iulia prin care s-a proclamat, la 1 Decembrie 1918, Unirea Transilvaniei cu România. A fost președinte al Consiliului Dirigent, președinte al Partidului Național Țărănesc. Maniu a fost condamnat la temniță grea pe viață, fiind exterminat la Sighet în 1953.

Și **Emil Hațieganu** (1878-1959) a suferit în pușcăriile comuniste. Membru al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, fruntaș al Partidului Național Român și apoi al Partidului Național Țărănesc, după Unire, a fost ministru al muncii, sănătății și ocrotirilor sociale. A suferit la Sighet din 1948 până în 1955.

Gh. I. Brătianu (1898-1953), fiul lui Ionel Brătianu, a fost un savant medievist, cu doctorat la Sorbona, recunoscut în mediile internaționale, a luptat la propriu pentru România Mare în Primul Război Mondial, când avea doar 18 ani. A scris importante lucrări istorice care au apărut adevărul istoric românesc. A fost arestat de comuniști în 1950 și a murit la Sighet în 1953, la 55 de ani.

Fruntașul socialist **Iosif Jumanca** (1893-1949) a fost arestat de autorități în 1948 și a murit un an mai târziu la Jilava. Fusesse membru al Consiliului Național Român Central (din 1918) și deputat în Parlamentul României Mari.

continuare în pagina 19

CATEHISM - DESPRE SFINTELE TAINЕ

Mântuitorul Iisus Hristos ne cheamă neîncetat la sfințirea vieții noastre, la mântuire. Aceasta poate fi dobândită numai în Sfânta Sa Biserică, cunoscând și împlinind Cuvântul lui Dumnezeu și împărtășindu-ne cu Sfintele Taine ale Bisericii.

În urma pogorării Sfântului Duh, cerul ne-a rămas deschis și, astfel, harul și darurile Lui se revarsă neîncetat asupra și spre sfințirea celor ce fac parte din Trupul Mântuitorului Hristos, din Biserică. Dar lucrările văzute instituite de Domnul Hristos și săvârșite de episcop și preot, prin care, în chip nevăzut, se împărtășește credinciosului harul Duhului Sfânt, se numesc Taine. Sfintele Taine sunt lucrări văzute, pentru că omul are nu numai suflet rațional înzestrat cu libertate, ci și trup. **Prin aceste lucrări ni se împărtășește însă harul nevăzut al Duhului Sfânt.** Partea văzută sau externă a Sfintelor Taine o formează lucrurile, cuvintele și actele slujbei, iar partea internă sau nevăzută a Sfintelor Taine este harul dumnezeiesc care se împărtășește prin partea văzută. **Scopul Sfintelor Taine fiind sfințirea omului,** harul pe care ele îl împărtășesc este harul sfințitor. Iar ceea ce produce harul în sufletele credincioșilor, roadele speciale ale acestui har, sunt efectele Tainelor. Deși, după natura lui, harul dumnezeiesc este unul singur, totuși, prin lucrarea pe care o împlinește, se deosebește de la Taină la Taină. De pildă prin Sfântul Botez ni se împărtășește harul iertării păcatului strămoșesc și eventual al celor personale, precum și harul înferii noastre. Prin Sfântul Mir primim harul creșterii în Hristos. Ceea ce caracterizează și deosebește o Taină de toate celelalte Taine este harul special pe care îl împărtășesc. Taina Sfântului Botez ne încorporează în Hristos și ne face mădular al Bisericii Sale. El ne deschide ușa spre celelalte Sfinte Taine.

Sfânta noastră Biserică ne învață că sunt șapte Sfinte Taine, toate întemeiate de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acestea sunt următoarele: **Botezul, Mirungerea, Cuminecătura sau Împărtașania, Mărturisirea, Preoția (Hirotonia), Cununia (Nunta) și Maslul.**

Sfintele Taine au fost săvârșite de Sfinții Apostoli și sunt săvârșite de urmașii lor legiuți, după cum bine citim în Sfânta Scriptură : „așa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos și ca iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu” (1 Cor. 4, 1). Deci nu oricare om poate să fie slujitorul Sfintelor Taine, după cum iarăși aflăm din Sfânta Scriptură, că Iisus Hristos „a dat pe unii ca să fie Apostoli, pe alții Prooroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos» (Efes. 4, 11-12; 1 Cor. 12, 28-30 ; Evr. 5, 1-6).

Astfel, Sfintele Taine, pe care le avem de la Mântuitorul Iisus Hristos, ne sunt asemenea unor izvoare curate prin care curge puterea sfințitoare a harului dumnezeiesc, sau și asemenea unor stâlpi de neclintit pe care se reazemă viața cea nouă, viața creștină.

După Sfinții Părinți ai Bisericii, Sfintele Taine sunt „focul care încălzește inimile, arde patimile și luminează sufletele și rodește spre un folos; altoiul care nobilează viața; apa care spală întinăriunea patimilor și păcatelor; pâinea duhovnicească ce hrănește sufletele noastre și doctoriile care ni se dau spre întărirea trupeză și sufletează, spre viața veșnică”. Se înțelege însă că atât pentru săvârșirea, cât și pentru primirea cu vrednicie a Sfintelor Taine, este de trebuință o pregătire deosebită, de pe urma căreia să și fim vrednici de harul lui Dumnezeu. Să cugetăm în liniște și cu răgaz la sfințenia Tainelor, la lucrarea lor mântuitoare, la adevărul că puterea lor este atât de mare, încât ele pătrund ființa noastră, ne vindecă de durerile noastre sufletești, ne hrănesc duhovnicește, ne sfințesc spre viața veșnică (Ioan 4, 10-14). În mod deosebit, **Sfintele Taine ne împărtășesc și întăresc în noi darurile Sfântului Duh** (Isaia 11, 2), adică dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția (Gal.5, 22-23). Iar aceste daruri sunt izvoare de sfințenie și de mântuire celor ce vin la Hristos și rămân ai lui Hristos (Efes. 2, 5).

Sfintele Taine ne unesc cu Dumnezeu, făcând din noi locașuri ale Părintelui Ceresc, cum ne încredințează Sfântul Apostol Pavel: „suntem templu al Dumnezeului celui viu, precum Dumnezeu a zis că: Voi locui în ei și voi umbla și voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu” (2 Cor. 6, 16). Ele ne unesc și ne înfrățesc pe unii cu alții, nasc în noi viață nouă, întărire și bucurie curată.

Dar noi suntem chemați nu numai să primim, ci să și lucrăm împreună cu darurile Sfintelor Taine, ca ele să rodească în noi cât mai bogat; să ne fie trepte ale desăvârșirii, scări cu ajutorul cărora să urcăm de pe pământ la cer, la viața cea neîmbătrânitoare și pururea veșnică (Ioan 6, 27 ; 1 Ioan 2, 25).

Catehism Ortodox/PER

Medicul **Iuliu Moldovan** (1882-1966), demnitar în Consiliul Dirigent al Ardealului, fruntaș țărănist, a făcut pușcărie politică între 1950-1955.

Juristul **Sever Dan** (1885-1961), participant la Marea Adunare de la 1 Decembrie 1918, ministru al sănătății în Guvernul Iuliu Maniu, a ispășit 5 ani în penitenciarul de la Sighet.

Ion Pelivan (1876-1954) a votat Unirea Basarabiei cu țara, a făcut parte din Parlamentul României și a fost ministru de justiție între 1919-1920 în Guvernul Alexandru Vaida-Voievod. Arestat de comuniști, a murit în penitenciarul de la Sighet în 1954, la 78 de ani.

Rudolf Brandsch (1890-1953), deputat din partea minorității germanilor în Parlamentul României Mari, a fost arestat în 1948 și a

murit în spitalul închisorii Văcărești în 1953.

Historicul **Alexandru Lapedatu** (1876-1950), în 1917, împreună cu alți intelectuali s-a ocupat de organizarea detașamentelor de prizonieri români de la Odesa și Kiev, care urmau să sprijine procesul de unificare. A fost arestat în 1950 și a murit după câteva luni la Sighet, la vârsta de 74 de ani.

Generalul **Ioan Rășcanu** (1874-1952) s-a distins ca strateg în luptele de la Mărășești. Ca fost demnitar în guvernele interbelice, a fost arestat în 1950 și încarcerat la Sighet, unde a murit în 1952, la 76 de ani.

Daniela Șontică

Sfântul Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni

Icoana Sfântului Ierarh Nicolae - **Streidas** („cu scoică”) este o icoană făcătoare de minuni care se află în Mănăstirea Stavronikita din Muntele Athos. Aceasta este cea mai mică din cele 20 de mănăstiri ale Sfântului Munte. Prima biserică se spune că a fost construită în secolul al XI-lea, fiind arsă de trei ori. Icoana se află în biserica mare a mănăstirii și a fost găsită în mare. Istoria acestei icoane ne relatează că odată părinții mănăstirii au ieșit la pescuit și aruncând mreaja în mare, când au tras-o la mal au văzut că, în loc de pește, în mreajă se afla icoana Sfântului Ierarh Nicolae, având pe frunte o scoică. Când călugării au dezlipit scoica de pe locul unde fusese lipită, a început să curgă sânge, după cum se poate vedea până astăzi, iar pe mal, pe locul unde au ieșit din mare, a izvorât un izvor cu apă dulce. Icoana este rară nu doar prin vechimea pe care o are, dar și datorită faptului că a fost realizată într-o tehnică foarte veche, mozaic pe lemn.

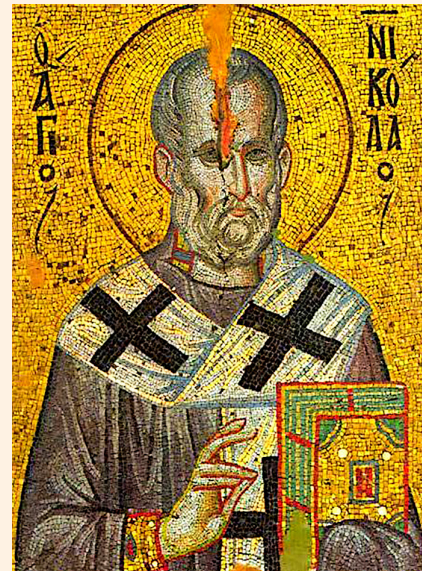
Se crede că icoana a fost aruncată în mare în anul 1306, după un raid al catalanilor, care prădau tot ce găseau în cale. În mare icoana a stat până în anul 1589, când ea a fost găsită de pescarii patriarhului Ieremia. În crăpătura de pe icoană, lungă de opt centimetri, în dreptul frunții sfântului, se instalaseră niște stridii. Învelișul scoicii desprinse este păstrat ca mărturie a minunii. O jumătate se află în mănăstire, iar cealaltă jumătate a fost dăruită Patriarhului Iov al Rusiei. Jumătatea de scoică dăruită Patriarhului Iov a fost folosită pentru confecționarea unui engolpion cu Maica Domnului, care se află în prezent în Muzeul Patriarhiei Moscovei. O dată pe an Icoana Sfântului Nicolae Streidas este scoasă în procesiune, în jurul mănăstirii.

Amintim și câteva din sfințele moaște ce se află în Mănăstirea Stavronikita: mâna Sfintei Ana, mâna Sfântului Elefterie, părțile de la Sfinții Trei Ierarhi și de la alți sfinți. Mănăstirea Stavronikita a fost sprijinită de mai mulți domnitori români, între care menționăm pe Șerban Cantacuzino (†1688) și Alexandru Dimitrie Ghica (†1862).

Ținând cont că trecem prin pandemia de Coronavirus (Covid 19) și că autoritățile elvețiene impun aproape în fiecare săptămână noi restricții, **programul hramului parohiei (Duminică 6 decembrie)** se va anunța pe site-ul parohiei cu puține zile înainte.

Blandul și milostivul Sfânt Nicolae, ocrotitorul parohiei noastre, să ne fie pururea rugător pentru întărirea în credință și dăruitor de sănătate sufletească și trupească, spre slava lui Dumnezeu și a noastră mântuire!

Pr. Romică-Nicolae

Parohia noastră are nevoie de o biserică proprie și în acest scop s-a deschis un cont bancar special.

DEVENIȚI CTITORI, SPRIJININD ACHIZIȚIONAREA UNEI BISERICI ORTODOXE ROMÂNE ÎN ZÜRICH!

Donațiile se fac în contul:

CREDIT SUISSE - IBAN: CH31 0483 5035 8248 3100 2, SWIFT / CRESCHZZ80A

Für eine rumänische Kirche in Zürich

Mulțumim călduros FAMILIEI PRINCIARE STURDZA pentru imprimarea gratuită a Revistei noastre parohiale.

Parohia Ortodoxă Română Sfântul Nicolae din Zürich

Wehntalerstrasse 451, CH-8046, Zürich, c/o Pfarrei St. Katharina

www.bor-zh.ch

PREOT PAROH ROMICĂ-NICOLAE ENOIU

Tel./Fax: +41 52 3435491; Natel: +41 76 5120452;

Email: r-enoiu@gmx.ch

Slujbele se săvârșesc în **Cripta Bisericii Catolice St. Katharina din Zürich.**

Școala Parohială: În fiecare duminică la orele 10.30 (cu excepția vacanțelor școlare). Contact Email: scoalaparohiala.zurich@yahoo.com

Donații, contribuții:

IBAN: CH85 0483 5035 8248 3100 0, SWIFT/BIC: CRESCHZZ80H,

Konto: 80-500-4, Rumänisch-Orthodoxe Kirchgemeinde St.

Nikolaus, Wehntalerstr. 451, 8046 Zürich

Colegiul de redacție:

Pr. Romică-Nicolae Enoiu, Liliana Capecci, Milica Enoiu, Alina Bucher

Grafică și tehnoredactare: Alina Bucher